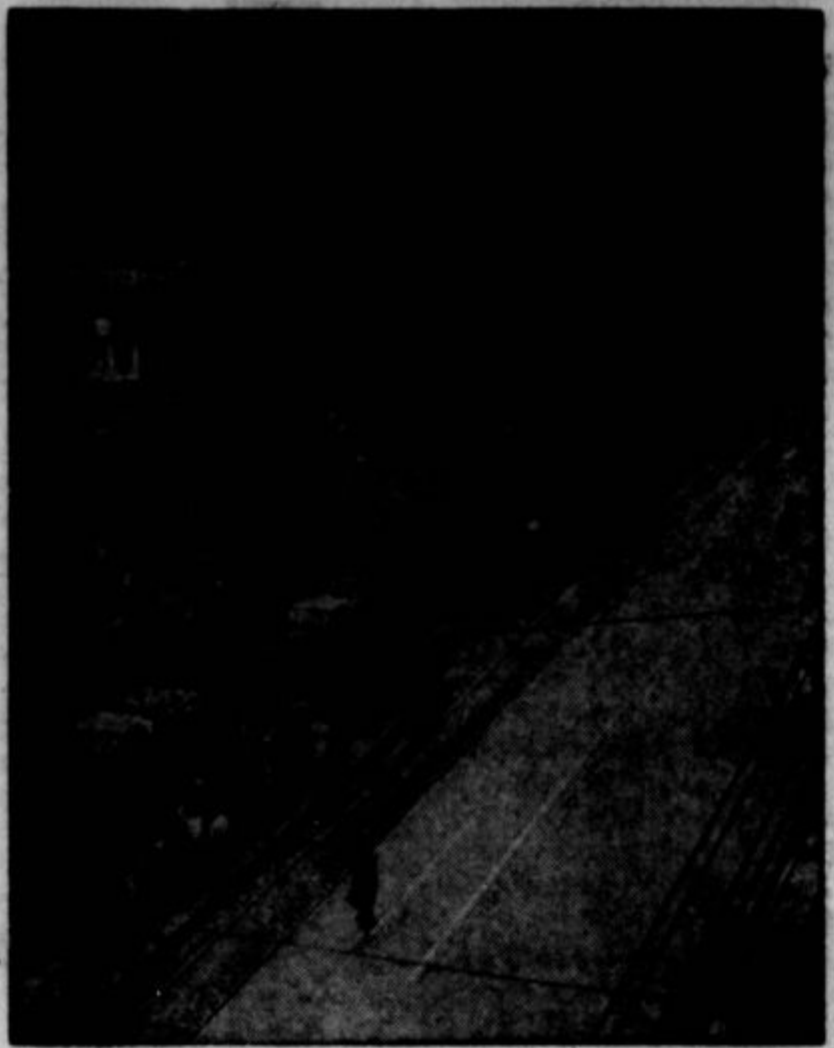

SANTO CICARDO, ki je piketiral pred Armourjevimi klavnicami v Chicagu in bil ubit, je imel sijajen demonstrativen pogreb. Življenje je dal znan, kajti stavarji so se v ponedeljek 24. maja vrnili na delo pod kompanijskimi pogoji.

Dvomi v uspeh načrta za evropsko obnovo v Angliji in drugje

Konvencija angleške delavske stranke in problem gospodarstva ter socializacije. — Nove datjeve Kitajski, Grčiji, Italiji, Trstu in Turčiji

Anglija dobi letos iz ameriškega sklada za rekonstrukcijo zapadne Evrope (ERP) \$1.324.300.000. Pred dvema leti pa je dobila tri in pol milijarde ameriškega "posojila", ki ga je že zapravila.

Težka gospodarska kriza

Vzlic tej pomoči pa je Anglija v finančni krizi, ker njen izvoz ne dohaja uvoza. Na nedavni konvenciji delavske stranke je premier Attlee dejal, da kar Anglija potrebuje, je veliko več produkcije za izvoz, da bi potreščine, ki jih za svoje prebivalstvo kupuje za dolarji, lahko nabavljala v zameno za svoje produkte. Zanašanje na Marshallov plan Angliji ne bo pomagalo, ako si ne zviša izvoza dohodkov toliko, da bo spet solventna. Ali pa izseliti svoje odvisno prebivalstvo v Kanado, Avstralijo in svoje druge dominjone ter kolonije. Na malih angleških otokih živi blizu 50 milijonov ljudi, ki jih je med in po vojni bilo mogoče za silo dostojno preživljati samo z ameriško pomočjo. Tudi Kanada je poslala Angliji veliko žita brezplačno.

Zastarelost industrije

Povprečen angleški premogar in povprečen industrijski delavec na Angleškem producira znatno manj kot pa ameriški premogar in industrijski delavec. Vzrok je, ker je angleška industrija stara in še ni dosegla ameriškega tempa. Tudi angleški premogovniki niso modernizirani in se v njih obratuje po starih načelih. Modernih strojev je v angleških rovin malo.

Marshallov načrt bo Angliji omogočil nabaviti stroje iz Amerike, kar bo dvignilo produkcijo v premogovnikih in v industriji.

Vprašanje socializacije

Na omenjeni konvenciji je Attlee govoril tudi o socializaciji. Vlada je obljubila podprati veliko jeklarsko industrijo, toda toriji na vso moč nasprotujejo in pa lastniki, ker je to ena tistih redkih angleških obratov, ki še donaja velike profite. Zato vlada svojega načrta še ni izvedla. Niti ne izgleda, da ga bo tako kmalu.

Zelo nasproten načrtom angleške vlade za socializiranje industrije je samo posebi umevno ameriški kapitalizem. Ko se je sklepalo o Marshallovem planu, so mnogi člani zvezne zbornice

ČUDNA VLOGA VELIKE BRITANIJE V VOJNI ARABCEV Z ŽIDI V PALESTINI

Arabsko državo Trans-Jordan tik Palestine je ustanovila Anglija. Njen kralj Abdullah prejema od angleške vlade za vzdrževanje svoje armade \$8.000.000 na leto. Večbajo jo angleški oficirji in opremljena je z angleškimi in ameriškim orožjem. Vojaštvo te male deželice je kralj Abdullah poslal nad Žide, da jim prepreči načrt za zgraditev samostojne države. In s trans-jordanskimi četami so angleški častniki. Nekateri angleški poslanci so vlado vprašali, čemu jim je dovolila udeležiti se te vojne? Odgovorila je, da so to upokojeni oficirji, nad katerimi angleška vojaška oblast nima več kontrole. A jasno je, da bi Abdullah ne šel napasti Židov brez vednosti angleške vlade, od katere je odvisen.

Žide so napadle tudi egiptčanske čete. In pa egiptčanska letala ameriškega ter angleškega izdelka. Vlade petih arabskih dežel so se zakleje preprečiti ustanovitev židovske države. Njihove čete so obkrožile Jeruzalem, da izstradajo sto tisoč Židov v tem mestu.

Ker Anglija opremlja ter vežba poleg trans-jordanske tudi egiptčanske ter iraške armade, je to torej ne samo vojna Arabcev z Židi temveč tudi nenapovedana vojna Anglije proti Izraelu, kakor so Židje krstili svojo novo državo.

Vse arabske dežele so članice Združenih narodov. Apele, naj odlože orožje ter se z Židi mirno pobotajo, so zavrgli. Organizacija ZN je nato poslala v Palestino preiskovalno in posredovalno komisijo. En njen član — ameriški generalni konzul Thomas C. Wasson v Jeruzalemu je bil 22. maja iz zasede ustrelen. Ker je ameriška vlada Palestino priznala za židovsko državo in ji je sedaj naklonjena, napadalec nedvomno ni bil Žid.

V varnostnem svetu ZN v Lake Success pri New Yorku je ameriški zastopnik Austin predlagal, da se vojno Arabcev v Palestini proglasi za agresivnost in za nevarnost svetovnemu miru. Izmed enajstih članov vrhovnega sveta ZN jih je bilo samo pet za ameriški predlog. Anglija je bila proti. In ker ima kot stalna članica pravico veta, bi predlog ne obveljal tudi če bi bili zanj vsi člani razen nje.

Anglija je ovirala naseljevanje Židav v Palestino, ker so tako zahtevali Arabci. Zato se Židje v Palestini z Angliji niso mogli in prišlo je med njimi in angleškimi okupacijskimi četami do mnogih spopadov. Precej Židov, pa tudi Angležev je bilo v njih ubitih.

Ko so Angleži odšli, so jih nadomestile arabske čete, v židovskih predelih pa židovsko vojaštvo in nova židovska oblast.

Politika Anglije v Sredozemlju, kakor drugod, se ravna v duhu interesov britanskega imperija. Tam skozi gre takozvana angleška življenska žila, tam so angleške vlozbe in tam so oljna ležišča; mnoga izmed njih so posest angleškega oljnega kartela. Torej je v interesu angleškega imperializma, da se Arabcem ne zameri preveč. Iz istega razloga je Truman prekal ameriško izjavo za razdelitev Palestine v židovsko in arabsko državo, ko pa so jo Židje vseeno proglasili, jo je Truman vzlic svojemu prejšnjemu preklicu priznal.

Slučaj Palestine je nov dokaz, kako težko je "združenim" narodom v imperialističnem svetu priti do soglasnosti ali pa kak svoj sklep tudi uveljaviti.

Brezposelnost v Italiji

Marshallov plan v Italiji je povečal brezposelnost v nji. Kajti če dobe Italijani iz Ame-

rike milijone v dar, čemu bi delali in si sami pomagali? Tako trdijo italijanski delavski krogi. Ameriške pošiljave se predvsem skoro že docela uprta-stile italijansko tekstilno indu-

Ve vlada ne kongres se ne brigata, da bi zajezila inflacijo

Delavski department pravi, da za kar si dal leta 1939 en dolar, se stane sedaj dva dolarja. In ugotavlja, da so cene aprila to 'eto spet narasle in enako v prvih treh mesecih.

Naravno, da unije zahtevajo nova zvišanja mezde in mnoge so jih dobile. Seveda zato, ker so cene narasle. Druge jih zahtevajo in kaj malega bodo dobile. Toda kaj pomaga, ko pa družbe zvišajo cene produktov in delavci so šestkrat tam kot prej. Posebno prizadeti pa so vsled večanja draginje tisti milijoni, ki imajo enake dohodke kot prej.

Zvišanje mezde so odrekale avtne kompanije in pa jeklarske korporacije. Pri Chrysler korporaciji v Detroitu se je stavka pričela 10. maja. Izgleda, da tu di z General Motor korporacijo in s Fordovo družbo ne pride do mirnega pobotanja, kajti Ford preti celo z znižanjem mezde. Drugo poročilo pravi, da spor bo mirno končan z 10c zvišanja na uro. Vse pa nameravajo cene avtom znova zvišati, dasi so njihovi dobički ogromni tudi ob sedanjih cenah. Predsednik unije avtних delavcev Reuther trdi, da bi ob teh profitech bile družbe v stanju ne samo zvišati me-zde temveč znižati tudi cene avtom in še jim bi na vloženi kapital ostalo osem odstotkov čistega dobička.

Železničarji, ki tudi zahtevajo višjo mezo in bi že stavkali, ako jim bi vlada ne preprečila, so tehnično sedaj njeni uslužbeni. Med tem so se pričela z železniškimi družbami nova pogajanja. One pravijo, da ako mende zvišajo, jim mora vlada dovoliti zvišati vozmino. Zvišanja je bila v minulih letih že večkrat in pa davek je naložen nanje.

V New Yorku je vozmina v subwayju, na poulčni in nadulčni železnici zvišana 100 odstotkov. V podzemski železnici je bila od začetka pa do sedaj 5c, a ni zadostovalo in deficit je krila občina. Zupan pa je sedaj mestne očete prepričal, da postaja primanjkljaj vsako leto večji, torej ne kaže drugega kot zvišati vozmino najmanj na 10c.

V Chicagu je prevzela cestno in nadulčno železnico mestna občina. V tem času je bila vozmina na cestni železnici zvišana dvakrat, najprvo s 7 na 10 in s 10 na 11c. Še višja je na nadulčni. In vzlic temu se mestna uprava pritožuje, da niti z zvišano vozmino ne more kriti transportacijskih stroškov.

Ako verujete v poslanstvo, ki za vrši "Proletarec", pomagajte mu v pridobivanju naročnikov in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad!

strijo in še mnogim drugim mečoje zavore. Vsled tega je brezposelnost narasla in brez dela je že okrog dva in pol milijona delavcev, ali pol milijona več kot jih je bilo lanskega decembra.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Ameriške Jugoslovane, ki pošiljajo svojcem reliefne pakete, vest o carini na te pošiljke ni razveselila. Stopila je v veljavo 1. aprila. Pripovedujejo, da je treba plačati od novega para čevljev 2.600 dinarjev (okrog 50 din. za en dolar). V prejšnji številki na drugi strani smo objavili vse informacije kolikor smo jih dobili do tedaj iz drugih listov. In ako je carina res 2.500 in več dinarjev na paket, ali nad \$50 v ameriški veljavi, tedaj je tudi res, da prejemniki pakete puste na carinarnici, ker ne zmorejo tolikšne vsote. In morda ves paket ne vsebuje toliko vrednosti.

Relifni paketi so bili revnim ljudem v Jugoslaviji velika pomoč. Neka oseba je nam pisala: "Obekli ste nas. Otroka ne bi mogla v šolo in mi ne bi imeli kaj deti nase, ker kar imamo je vse ponošeno." In tudi tistim, ki imajo dinarjev, je bil paket v korist, kajti doma mnogih potreščin ne moreš kupiti, ker jih ni na prodaj. Torej je bil to res relief.

Amalgamated Bank v Chicagu kolekta carino za pošiljke paketov v Sovjetsko unijo kar tukaj, nedvomno v dogovoru s sovjetskimi poslanstvom. Neki lastnik delavnice ženskih klobukov je prejel od svojega nečaka iz Rusije pismo, v katerem ga prosi za novo obleko. Kupil mu jo je in dal zanj in za par čevljev \$70. Carina stane toliko kot je cena. Torej jo je omenjeni banki plačal \$70 in za zavarovalnino ter pošiljalne stroške \$40. Ker je pošiljatev zavarovana banka jamči, da bo gotovo dostavljena, ali pa denar vrnejo pošiljatelju. "Ne verjamem," je rekla oseba, kateri je to pravil: "To so računi in potrdila," je dejal in jih pokazal. Vzlic nevrjetnosti so računi taki kot jih je navedel.

V Jugoslaviji so izdali naredbo, ki določa, da vlada zapleni vse nepremičnine tujih državljanov in onih Jugoslovancev, ki so si nadelali tuje državljanstvo. To se tiče predvsem hiš in kmetij. Kar pomeni, da bodo ameriški državljani jugoslovanskega porekla ob posestvu, ako jih imajo v Jugoslaviji. Tovarne in rudnike pa je Jugoslavija podzavila tik po zmagi, pa bodisi da so bili last domačinov ali pa tujcev. Tudi tiste kmetije, ki jih lastnik ne obdeluje sam, bo ali jih je že prevzela država. Podr-

žavljenje v Jugoslaviji je torej v polnem zamahu, toda ne po Bevinovem okusu, ki je dejal, da se Anglija nasilnega socializiranja ne bo poslužila.

V Waterloo, Ia., so se dogodili izgredi. Mesna firma Rath Jacking Co. je skušala stavko razbiti s stavkokazi. Stara metoda v ameriških industrijskih bojih. Pa se je en stavkokaz pripeljal s svojim avtom pred vhod, zasidral svojo "kočijo" na "loti" in hotel ven. Ugledal je okrog sebe pikete, ki so njegov avto sovražno obkrožali. Vzel je v roko revolver in streljal. Ene-ga stavarja je ubil, eno žensko ranil. Nato je k njemu priskočila policija ter ga odvedla na varno v drugo mesto. Tako ga je otela. Kajti ta morilec je črnc. Ako bi bil on stavar in ubil belega človeka, bi ga oblast ne ščitila.

Tisoč milijnikov je 20. in 21. maja zasedlo mestce Waterloo, Ia., in governor te dežele je izjavil, da bo vsakdo, ki želi delati, zavarovan z bajoneti. Uni-ja delavcev klavniške industrije je governorja obdolžila, da goji stavkokaštvo. Toda kaj pa taki "prijatelji delavcev" na delavce porajajo, kadar delavci stavkajo? Milica, policija, zvezno vojaštvo, šerifi in sodniki v kapitalistični družbi nikdar ne varujejo stavarjev. Ako jih bi, ne bi bilo ne skebov, ne stavk. Tako nekako je v Rusiji. Pa se tukaj unijski voditelji jeze, da kar tam ni stavk, delavstvo nima svobode. Ali ne bi bilo pametno, ako bi delavcem ne bilo treba piketirati temveč bi na miren, lep način dobili kolikor jim bi družbe mogle plačati, namesto da stavkajo po cele tedne in mesece, prezebajo pozimi, se otepajo krepeljev in nato morajo nazaj pod starimi ali pa pod še slabšimi pogoji?

Palestina je eno izmed najtragičnejših poglavij sodobne anglo-ameriške diplomacije. Arabce so oborožili in jih še oborožujejo Angleži in deloma Zed. države. Židom pa je dovoz municije prepovedan. Kar so jo dobili, so jo utihotapili, največ z letali iz Čehoslovaške. Se nikoli se ni igralo v angloameriškem svetu toliko hinavščine, kot se jo igra sedaj z Židi v Palestini.

Kramarstvo je bila beseda, ki je v prošlosti označevala zgolj Angleže. Sedaj pa jih vojaška jih je že prevzela država. Podr-

(Konec na 4. strani)

Nekaj o naših stvareh

Zadnji izkaz v tiskovni sklad je bil priobčen meseca marca. Kar je prišlo prispevkov od tedaj, so objavljani v tej številki.

Ta podpora je listu skrajno potrebna, ker smo imeli koncem leta velik dolg in je od tedaj še narastel. Kot že pojasnjeno, nismo letos podvzeli nobene organizirane akcije za zbiranje v ta fond, ker se je oziroma se vrši velika nabiralna kampanja za svobodo tiska, v kateri sodelujemo. A jo bomo morali podvzeti, ker tiskarna tirja in redni dohodki pa niso krili listovih stroškov niti takrat ko smo plačevali tiskarni več kot polovico manj kakor sedaj. Ako ga hočemo obvarovati, bomo morali v akcijo-skupno, kot smo storili v prejšnjih listovih stiskah.

Za par števil nam je pomagala koncertna priredba dne 9. maja v Waukeganu.

Proletarec se za to veliko podporo zahvaljuje društvom in drugim organizacijam Prosvetne matice v Waukeganu, pevskim zborom "Napreju", "Prešernu", zboru SND v Waukeganu, in pevcem ter pevkam clevelandske "Zarje" za nastop na tej priredbi.

Dalje delavcem in delavkam v Waukeganu in North Chicagu, ki so svojo nalogo tako izborno in vzorno izvršili. Izrekamo zahvalo direktoriju Slovenskega narodnega doma, ki je v prireditveni namen poklonil dvorano in spodnje prostore brezplačno. In udeležencem, ki so prišli iz raznih naselbin in bili deležni res izredno lepega koncerta, ob enem pa so pomagali Proletarcu.

Nauki neuspele stavke v mesni industriji

Stavka delavcev mesnega kartela, ki se je pričela 16. marca, se je končala s porazom. Vrnili so se na delo ta ponedeljek, razen pri Wilson Co., ker je izjavila, da tistih stavarjev, ki so nastopali "nasilno", ne bo več najela. Kompanije so pred stavko ponudile 9c zvišanja mezde na uro. Unija je zahtevala 29c več na uro in nekaj drugih kesij. Kompanije so ostale pri svoji ponudbi, delavci pa so glasovali za stavko raje kot da bi sprejeli tako nizko zvišanje. Mesni kartel uposljuje 90.000 delavcev. Stavka, ki je trajala 68 dni, že od začetka ni bila popolna. Delavci unije AFL so ostali na delu. Enako delavci, ki ravna-jo z živino v klavniških stav-jah (stock yards). Tudi mnogo drugih je ostalo na delu, oziroma

ma so se vrnili čim so si bili svesti, da bodo imeli pred piketi zadostno protekcijo. Armour Co. je objavila, da bo obnovila obrat in stavarke pisмено obvestila, da ako se vrnejo do določenega dne, jim bodo starostne pravice ter prejšnje službe ohranjene. Ako ne, bo družba najela kogarkoli na njih mesto. Vodstvo unije je uvidelo, da je položaj stavke nevzdržen in zmagi izključena. Prvi dan stavke v Chicagu je bilo pred vhodi v klavnice nad tisoč policajev. In še zadnji dan stavke jih je bilo tisoč, da so ščitili stavkokaze in kompanijsko lastnino. Torej so bile v tem boju vse prednosti na strani mesnih magnatov.

Klavniški delavci so slabo plačani. Prihranki, kdor jih je imel,

so kmalu pošli. Stanarine niso imeli s čem plačati. Unija pa je imela v svoji blagajni za tako nalogo malo vsoto. Zmogla je ustanoviti za stavarke le takozvane javne kuhinje, druge pomoči pa ni mogla dati. Dobila je sicer nekaj tisočakov od drugih unij CIO, a ta vsota je bila v tolikšni borbi malenkost.

Nič bolje se ni godilo uniji v drugih krajih. V klavnicah v South St. Paulu, Minn., so se dogodili izgredi in governor je poslal milico nad stavarke.

Pred mesnimi tovarnami Rath Packing Co. v Waterloo, Ia., je neki skeb črne polti ustrelil stavarja, ki je piketiral. Strel je bil smrten. Začeli so se nemiri in razdejaje. Governor je proglasil obredno stanje v mestu in poslal milico, da uspostavi red in mir.

V stavki mesnih delavcev širrom dežele so mnogi piketov policaji in deputiji pretepli, ene toliko, da so morali v bolnišnice. Precej je bilo tudi aretiranih in obsojenih na visoke denarne globe.

Naravno, da je unija vsled teh okoliščin oslabiljena in imela bo mnogo naporov, da se ohrani in obdrži večino delavcev.

Ako bi bilo organizirano delavstvo solidarno in bi vodstva raznih unij držala skupaj, bi bil rezultat bržkone drugačen. Magnati mesarskega kartela so to razumeli in si mislili: v tem položaju stavarji ne morejo zmagati, torej se jim ne ne bomo podali. In se niso. Posledica je, da je zmaga njihova.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanske Delavske Družbe, Chicago, Ill.

GLASLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaltz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Vojna proti komunizmu je eno - toda kaj pa s problemi, ki ga povzročajo?

Bivši minnesotski governor Harold Stassen se duša po deželi, da je treba komunistično stranko prepovedati, in to je v glavnem ves njegov program.

Debatiral je o tem z newyorškim governorjem Deweyem, ki bi tudi rad postal predsednik te republike. Slo se jima je za primarne volitve v Oregonu.

Kako enostavno je, ako si v tej deželi velik politik in morda še bogataš po vrhu, pa ti ni treba drugega kakor rohniti zoper "komunizem".

V debati po radiu sta ga oba pobijala. Truman mu je že pred dobrim letom napovedal boj. Državni tajnik Marshall je v Bogoti pridobil republike latinske Amerike za izjavo proti "komunizmu".

Ves naš državni department je v vojni proti njemu. Senator Byrnes pa je isto to vladno obdolžil, da kuje zvezo s "komunizmom".

Chicago University Round Table se bavi s komunizmom. Enako forumi raznih drugih univerz.

Unije ga iztrebljajo iz svojih vrst. Koga? Komunizem? Ne, ker ga tu ni! In niti drugje. Kar v resnici prosekutirajo, je že davna povest. Stara, od kar živi upornišvo proti gospodarjem.

Kadar se dva politika lovita po deželi - oba kandidata za predsedniško službo, in nimata v svojih govorih početi drugega kot se gnjaviti, ali naj ostane "komunizem" v Zed. državah legalen, ali pa naj ga potlačimo v podtalnost, potem je z našo - to je - s politiko obeh the kapitalističnih strank več narobe kot pa si predstavljamo.

Senator Taft je tudi republikanec, oziroma vodja neke skupine v republikanski stranki. Je reakcionar, o tem ni nobenega dvoma. A badak ni. Pa je Stassen in Deweyju dejal, da ona dva sta (badaka). Seveda je to povedal v omiljenih besedah, ker ne bi bilo lepo, ako se bi republikanci preveč skregali med sabo.

Čemu se rajše ne pečajo s problemi, ki jih imamo doma? Stotisoče delavcev se podaja v industrialni boj. Kapitalistični tisk dolži krivde za to stanje "new deal", češ, ako ne bi on pomagal zgraditi unij, pa ne bi bilo teh težav.

Kaj je s hišnim problemom? Stanovanj ni, in ako se jih dobi, so za delavce predraga! Kaj naj rečemo o naši vnanji politiki na Grškem? Naš ameriški glavar Griswold pravi, da civilna vojna tam tudi letos ne bo še končana vzlic naši intervenciji. In to kljub milijonom, ki jih sipljemo grškim monarhistom in njihoveemu kralju. Pravi, da bomo morali biti tam z našo ekonomsko in politično ter vojaško silo še najmanj pet let, predno bo v Grčiji nastal "red in mir". Morda tak, kot ga je tu v raznih stvarkah poslednje tedne izvojevala milica, pa šerifi s svojimi deputiji, policija in uslužna sodišča s svojimi prepovedmi?

Komunizma se ne more pobijati na ta način. Oziroma ga reakcija sploh ne mli ubiti, ker nima po kom udariti. To je, kar se komunistične stranke tiče.

Njen namen je ubiti unije, čeprav jim načeljujejo prav tako zakrknjeni sovražniki razredno-zavednega delavskega gibanja kot so industrialci. Vsako stavko, vsak nemir, vsak napredni predlog se danes označuje za "komunistični trik".

Governor Dewey je v debati s Stassenom dejal, da je on prav tako proti komunizmu - karkoli naj to v različnih tolmačenjih pomeni - kakor je on. Toda kaj bo dosegel zgolj z besedičenjem, ko pa nima programa?

Kaj koristi deželi, ako se kapitalistični kandidati dušajo le kako nastopati čim ostreje zoper Rusijo, nimajo pa nobene poti v rešitev naših tukajšnjih problemov?

"Slums!" so še vedno kjer so bili, natrpani s črnci in z drugimi "nižjimi" sloji.

Mir je v negotovosti in nihče izmed mogotcev vladujočega sloja nima dobre besede zanj. Hočemo le večjo armado, še ogromnejšo zračno floto in pa nosilke letal tako velike o kakršnih nismo v času druge svetovne vojne niti sanjali. V prvi svetovni vojni pa bi bile take stvari utopijske.

Čemu se svet ne zgane in staremu redu pove, da je svojo vlogo izkoriščanja dovršil ne samo v takozvanem slovanskem orblitu temveč povsod, tudi v Angliji, v Italiji in v Franciji?

Tudi Hitler in Mussolini sta napovedala in vodila svoj boj samo s stališča borbe proti komunizmu. Kje sta?

Kaj bo s španskim Francom? Kaj z deželami v latinski Ameriki vzlic protikomunistični obvezi, ki je bila na predlog našega državnega tajnika sklenjena v Bogoti?

Proletarec ni sedaj in še nikoli ni bil organ komunistične stranke, pač pa kritičen napram nji. Tudi v vročih bojih smo že bili, ker nismo odobrvali taktike, ki je vodila v razkranje delavskega političnega gibanja tu in v drugih deželah.

Prav tako nismo odobrvali polovčarstva, in ne onih, ki so bili danes v enem, jutri v drugem ekstremu.

Danes vidimo: Nevarnost za to deželo je ena, in ta je, da hlasta po nji fašistično orientiran sloj. Ta, ki prevladuje v poslanski zbornici, v legislaturah, v južnih državah, v hierarhiji, in ogromno se njegov vpliv pozna tudi v zvezni vladi.

Kapitalizma je strah. Hierarhija se boji. Plutokracija si misli, kaj, če nastane kriza in se masa razjezi?

Torej razveljavimo "komunizem", vsakdo, ki je "rdečkar" ali pa sopotnik naj se registrira, pa bodo oni v precepu, ne mi.

Tako so skušali daviti uporniška gibanja že od davna: Vsako novo razodetje je bilo prepovedano. Bodisi v cerkvah, v vladah, v plemstvu in med navadno rajo, ki so jo učili, naj gre v cerkev

V ZED. DRŽAVAH umrje povprečno ena oseba vsako minuto, ki jo ugonobi rak. Medicinska veda se trudi iznajti proti tej bolezni čimzdrnejša sredstva. Gornje je velik žarkometni stroj (X-Ray machine), s katero proučujejo ljudi, ki bolehalo na raku.

Velik uspeh koncerta v Waukeganu

Že v soboto 8. maja pred koncertom smo se pozabavali. Pevec in pevke clevelandške "Zarje", ki so prišli že v soboto popoldne, so nas v salunu SND zvečer zabavali. Imenitno je bilo! Imenitno, kaj bo šele jutri, sem sam s seboj mrmral. Da bi le ne deževalo!

V nedeljo rano vstanem, ker čaka nas še veliko dela in pripravljanja: Vse mora biti tako kot smo se dogovorili. Vsaka stvar na svojem mestu, vse o pravem času, točno in veljavno. Mh, pogled že dežuje! Se niti sedem ni ura, pa že dežuje!

"Oh, kaj bi... Že naša stara mati so rekli, da pred sedmo uro dež je stare babe ples", me tolaži tastar. In res se je čez uro časa začelo bleščati. Oblaki so se razmaknili in sonce se je pokazalo. Vitiš, vidiš! Tvoja stara mati je bila modra žena. Škoda, da več ne živi.

Ko pridem v Narodni dom, sem mislil, saj bom najbrž premaro prišel. Toda odborniki so bili vsi že na delu. Naše dobre gospodinje SND so se že vrtele po kuhinji, pripravljajoč večerjo za pevce in za nas. Brez kuharice bi bila bolj klavna veselica.

Čez par ur potem, ko sem odšel z doma, se je zopet stemnilo in izgledalo je, da ne bo več nikdar sonce posijalo. Kljub dežju pa so ljudje ob eni uri popoldne vreli od vseh strani v dvorano SND in sicer toliko časa, da so jo napolnili. Koncert se je pričel ob 3. uri in končal se je ob 6. Kar se mene tiče, povsem odkritosrčno, da sem bil jako zadovoljen. Ne samo, da je bilo petje izborno in harmonično, tudi avdijenca je pokazala, da razume, zakaj je prišla v dvorano.

Na naših prireditvah je bilo v preteklih časih navada, da se je med programom vstajalo, odhajalo in prihajalo, storkljalo po dvorani, bodisi med igro ali petjem, premikalo stole. Otroci so drveli po dvorani sem in tja. Dedi kadili, kašljali in govorili med seboj. Na tej prireditvi bi po stopnicah na kolenih in naj se enako plazi tudi okrog oltarjev ter veruje v malikovalstvo. Odeli so ga seveda s krščanstvom. A je bilo malikovalstvo kot je še danes, kjerkoli ga duhovščina goji med ignorantno maso, namesto da ji bi pomagala v znanje ter v boljše življenje.

Reakcija naglašja sedaj "komunizem" za zlo. Ko še ni bilo gibanja s to oznacbo, je zatirala druga uporniška gibanja. V Zagrebu so ubili Matijo Gubca. Jan Hus je moral umreti na grmadi. Nekateri, ki se zanimajo za zgodovino, vedo o španski inkviziciji. Pa o pariški komuni. O spartakih. O kristjanah, ki so umirali v rimskih arenah v zabavo onim, ki so bili takrat na vrhu.

Vemo o upornikih v Egiptu, ki so gradili piramide in so zahitevali nič drugega kot nekaj več čebule za priboljšek k svoji hrani.

Zed. države preveča reakcija. Kdaj bi si mislil, da ko izgine s pozorišča Roosevelt, pa bo nazadnjaštvo nadomestilo ves tisti svoj čas, v katerem je bil on na krmilu dežele!

A dogodilo se je.

Rekli smo takrat, skozi vsa njegove leta, da kar on počne, je sicer dobro za navadnega človeka, a za bankirje in industrialce pa še toliko boljše. Poudarjali smo, da kopojni predsednik ni bil socialist, temveč le dobromiseln človek, ki je hotel rešiti stari red in ob enem pomagati revnim ljudem.

Stari red si je opomogel. A navaden človek je še prav tako v negotovosti kakor je bil in dasi mu je obljubljena pokojnina ter brezposelnostna podpora nekako v uteho, to še vedno ne pomeni zanj štirih svobodščin v nobenem oziru.

Multimilijonarji so v strahu. Naša dežela jim je zadnja trdnjava. In privilegiji se boje. Najsiho v Italiji, v Franciji, na Kitajskem ali kjerkoli. Zato foliko krika proti "komunizmu", kajti s to oznacbo se danes žigira vse, in vsakega, ki deluje, da se človeštvo poslovi od gnile, korumpirane prošlosti ter krene v nov svet miru in vzajemnosti.

se miško lahko slisalo, tako je bilo vse mirno. Samo gromovit aplavz se je slisal, ko je en ali drug zbor odpel svojo pesem.

Po programu sem slisal govoriti: Ta program je bil vreden \$3 na osebo. Prenizko vstopnino ste naredili. Da, da! Morda je res prenizka, se neko umeša v besedo, toda mi vemo, da bo naša avdijenca iz samih delavcev in delavk. Prav gotovo ne bi imeli toliko ljudi, ako bi ceno pretirali. Mi smo hoteli veliko ljudi in dobili smo jih. Sicer pa to našo napako prav lahko popravite. Par copakov dajte v tiskovni sklad Proletarca. Odaste jih lahko kar Judniču, on bo že poskrbel, da bodo prišli na pravo mesto.

Moralni uspeh te prireditve je bil nadvse zadovoljiv. Istotako je bil finančni, posebno ako se upošteva današnje dragnjo.

Vseh dohodkov je bilo \$953.33; izdatkov pa \$511.61. Čisti prebitok priredbe \$441.92. Poleg federalnega davka na vstopnice, ki je bil \$79.56, ima še mesto Waukegan "amusement tax" 4 odstotke, ki je znesel \$15.54, skupaj davka \$95.10.

V tiskovni sklad Proletarca je daroval Mike Miller \$5; Anton Skrbec \$2; Jenny Skrbec \$1; John Mesec \$1; veselo omizje v soboto večer 8. maja \$1.30, skupaj \$10.30.

Najlepša hvala vsem, ki so darovali in tistim, ki so zastoj delali. Odbor SND se prav lepo zahvaljujemo, ker so nam dali dvorano in druge prostore najemnine prosto. Najprisrčnejše se zahvaljujemo pevskim zborom Prešernu, Zarji, Napreju in zboru SND v Waukeganu.

Nadalje se zahvaljujemo Gospodinjskemu odseku SND, ki so prevzele kuhinjo in delale ves dan brezplačno. Najbolj naporno delo so izvršile naše kuharice tisti dan. To so delavsko zavedne žene, ki se odzovejo vselej, kadar vidijo, da se gre za delavsko dobrobit, v tem slučaju za naš list "Proletarec".

Nadalje se zahvaljujemo vsem, ki so nam posamezno priskočili na pomoč, bodisi v pivnici ali v kuhinji, pri prodaji in po stopnicah na kolenih in naj se enako plazi tudi okrog oltarjev ter veruje v malikovalstvo. Odeli so ga seveda s krščanstvom. A je bilo malikovalstvo kot je še danes, kjerkoli ga duhovščina goji med ignorantno maso, namesto da ji bi pomagala v znanje ter v boljše življenje.

Reakcija naglašja sedaj "komunizem" za zlo. Ko še ni bilo gibanja s to oznacbo, je zatirala druga uporniška gibanja. V Zagrebu so ubili Matijo Gubca. Jan Hus je moral umreti na grmadi. Nekateri, ki se zanimajo za zgodovino, vedo o španski inkviziciji. Pa o pariški komuni. O spartakih. O kristjanah, ki so umirali v rimskih arenah v zabavo onim, ki so bili takrat na vrhu.

Vemo o upornikih v Egiptu, ki so gradili piramide in so zahitevali nič drugega kot nekaj več čebule za priboljšek k svoji hrani.

Zed. države preveča reakcija. Kdaj bi si mislil, da ko izgine s pozorišča Roosevelt, pa bo nazadnjaštvo nadomestilo ves tisti svoj čas, v katerem je bil on na krmilu dežele!

A dogodilo se je.

Rekli smo takrat, skozi vsa njegove leta, da kar on počne, je sicer dobro za navadnega človeka, a za bankirje in industrialce pa še toliko boljše. Poudarjali smo, da kopojni predsednik ni bil socialist, temveč le dobromiseln človek, ki je hotel rešiti stari red in ob enem pomagati revnim ljudem.

Stari red si je opomogel. A navaden človek je še prav tako v negotovosti kakor je bil in dasi mu je obljubljena pokojnina ter brezposelnostna podpora nekako v uteho, to še vedno ne pomeni zanj štirih svobodščin v nobenem oziru.

Multimilijonarji so v strahu. Naša dežela jim je zadnja trdnjava. In privilegiji se boje. Najsiho v Italiji, v Franciji, na Kitajskem ali kjerkoli. Zato foliko krika proti "komunizmu", kajti s to oznacbo se danes žigira vse, in vsakega, ki deluje, da se človeštvo poslovi od gnile, korumpirane prošlosti ter krene v nov svet miru in vzajemnosti.

pobiranju vstopnic, ali kjerkoli in na kakršenkoli način.

Uspeh te prireditve pripada društvom in klubom Prosvetne matice JSZ v Waukeganu in No. Chicagu. — Za odbor, Martin Judnich.

Konvencija Progresivnih Slovenk v Clevelandu

V prejšnji številki smo omenili, da bomo poročali o konvenciji Progresivnih Slovenk, ki se je vršila v Clevelandu, več v tej številki. A podatkov direktno še nismo prejeli.

"Enakopravnost" z dne 17. maja je poročala o nji:

Četrta redna konvencija edine ženske napredne organizacije, Progresivnih Slovenk Amerike, se je včeraj vršila v Slov. del. domu na Waterloo Rd.

Konvencijo je otvorila ob 10. uri zjutraj glavna predsednica Cecelia Subelj, nakar je Mladinski pevski zbor SDD zapel ameriško himno in nekaj lepih slovenskih pesmi.

Sledile so volitve konvenčne odbora, nakar je enoglasno izvoljena konvenčna predsednica Mrs. Agnes Zalokar prevzela nadaljno vodstvo konvencije.

Navzočih je bilo nad 90 delegatkin. Stara pravila so bila z malimi spremembami sprejeta; sprejetih je bilo nekaj resolucij, med njimi tudi resolucija proti zloglasni Mundtovi predlogi "Subversive Activities Control Act of 1948" (HR 5852), ki bi ustvarila v Ameriki pravo politično državo, v kateri bi bila taborišča in politično preganjanje postavno, ter resolucija, da se podpre kandidature Henry A. Wallaceja za predsednika, itd.

To je bila prva konvencija, na kateri so bile zastopane tudi delegatkinje zunanjih krožkov, katerih se je v zadnjem letu ustanovilo večje število po raznih zunanjih naselbinah, dočim je organizacija do tedaj imela svoje podružnice le v Clevelandu.

Vsled naraščajočega članstva in razširjenosti organizacije iz lokroga v Clevelandu, je konvencija uvidela potrebo za lastno glasilo in tako enoglasno glasovala, da je "Enakopravnost" s mesečno prilogo uradno glasilo Progresivnih Slovenk, katero bo prejemale vsaka članica.

Unije na Japonskem rastejo v članstvu

Pred vojno je bilo na Japonskem manj kot 6 odstotkov delavcev v unijah. In se te so bile pod zelo konservativnim vodstvom, pod diktaturo pa spreminjene v aparat fašizma, kakor v Nemčiji, v Italiji, in v Spaniji.

Po vojni je zavel v njih radikalni duh, a se je pod politiko generala MacArthurja moral poleči, toda vendar so unije na Japonskem svobodnejše kot še kdaj prej, samo da se gibljejo v okviru politike ameriških okupacijskih oblasti. Torej nekako tako kot ameriške unije, ki nimajo drugega programa kot zahteve za zvišanje mezd.

V unijah na Japonskem je sedaj nad 6.000.000 članov, ali okrog 48 odstotkov vsega japonskega delavstva.

Louis Adamič je avtor mnogih knjig. Naročite si jih iz Proletarčeve knjižarne.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

V Washingtonu je danes precej govorjenja. Ne samo glede bližajočih konvencij političnih strank ampak tudi drugače imajo dovolj snovi in materiala. Kajpada na prvem mestu je še vedno tisti nesrečni razgovor, katerega je imel pred tedni naš poslanik v Moskvi, Bedell Smith.

Naši modri državniki v Washingtonu niso nikdar mislili, da jih bo Molotov vzel za resno. Nato pa pride še Wallacejevo odprto pismo Stalinu in pa Stalinov odgovor, kar je nas še bolj spravilo v zadrego. Mislite si, ljudje božji—ravno kar smo odločili tri milijarde za bojno opremo, pa vam pridejo ti Rusi in začno govoriti o nekem premirju! In to še ni vse. Splošna vpokljena vojaška služba in še druge milijarde za našo in zapadno-evropsko noračenje. Vse to je sedaj takorekoč omarjano. In to ravno sedaj, ko so ameriško ljudstvo že skoraj prepričali, da hoče Rusija pogoltniti ne samo Evropo ampak tudi naše Združene države.

In kot da to še ni bilo dovolj je prišla pa še palestinska kriza. Zidje so proglasili svojo novo državo Izrael, tisto, za katero so v Združenih narodih položili osnovno misel naši delegati. Seve, to je bilo v začetku. Pozneje je naš predsednik Truman svoje stališče spremenil, ter zavzel ravno nasprotno mesto. Komaj je pa bila republika (Izrael) proglasa, se je pa naš predsednik zopet obrnil in bil je prvi, ki je to novo državo oficijelno priznal.

Da je bila to velika komedija, so priznali tudi naši časnikarji in razni komentatorji. Najbolj so bili pa prizadeti delegati držav, kateri cepajo pod našim okriljem. Res je! — Sonce naše diplomacije je zlezlo zelo nizko. In menda to čutijo tudi na odgovornih mestih v Washingtonu.

Kongresna zbornica je odglasovala za "Mundt Nixon Bill". Kdor je zasledoval delo te zbornice v zadnjih dveh letih ni bil iznenaden. Saj je nekaj mesecev dni, ko je ravno ta zbornica odglasovala z veliko večino, da naj bo Francova Španija vključena v Marshallovem načrtu. Seve, to nesrečno potezo je senat zavrgel.

Kaj bo storil senat v tem slučaju, ko je takorekoč tekmovalje med republikanci in demokrati, kdo da je bolj protikomunističen, bomo v kratkem vedeli. Na pa korakoma dnevno bližje in bližje fašizmu, o tem ni dvoma.

Ravno tukaj bi rad omenil vsem čitateljem Proletarca, naj prečitajo revijo "New Republic" z dne 17. maja. Članek: "Truman As Leader" je silno zanimiv.

Naši sosedi

V prejšnji številki Proletarca sem omenil nekaj o delavskih razmerah v Mehiki. Danes bi rad omenil tudi drugo stran še posebno ker je tudi nekaj naših ljudi, kateri živijo v Mehiki.

Slovencev ni ravno veliko. Jaz osebno poznam devet oseb. Gotovo jih je večje število — menda raztresenih po raznih državah republike, ali jaz nisem imel prilike priti v stike z njimi. Ostalih Jugoslovancev je pa precejšnje število, največ seveda v glavnem mestu Mehiki. Naši ljudje so do malega vsi obrtniki ali trgovci. Radi tega je njih ekonomski položaj veliko boljši kot pa navadnih delavcev. V vojnih letih so organizirali svoj narodni in politični klub, katerega predsednik je bil Slovenec Jože List. On je sedaj v Jugoslaviji. V teh letih je bil ta klub zelo aktiven, ne samo, da je seznanil mehiško publiko o partijskem delu v Jugoslaviji ampak je nabral med seboj in Mehikanci precejšnje vsote za pomoč Jugoslaviji. Po odhodu Lista, je to delo v večini prenehalo. Danes še samo života. O tem sem že pred leti pisal v Družinskem koledarju.

V vojnih in po prvih dveh letih po vojni so imeli mehiški trgovci ter razni podjetniki v resnici zlate čase. Zakonov glede stabilizacije cen ni bilo nobenih. Osebnih davkov, kot jih mi poznamo v Zed. državah tudi ne. Posledica je bila: silno naraščajo cen ter še večji dobički. Kajpada, da so šle tudi delavske

mezde kvišku, ali še od daleč niso dosegle spiralnih življenjskih cen. Čudovite palače so rasle ko gobe po dežju v Loma de Chapultepec in daleč doli do Avenida des Insurgentes. V delavskih četrtih so pa po tri družine stanovale skupaj.

Posledice tega občuti danes Alemanova vlada. Ko je bil čas za obdavljenje vojnih profiterjev je tedanja Camacheva vlada spala. Danes, ko potrebuje vlada denar za financiranje svojega industrialnega načrta ga pa primanjkuje.

Politično se nagiblje Mehika na desno. Ne še toliko pot pri nas v Zed. državah, ali pritisk, ki prihaja iz Washingtona je zelo močan — čutijo ga tudi naši južni sosedi. Tisk, izven nekaj delavskih novin, je klerikalen in v večini posnema naše buržvazno časopise.

Kar se pa nas popotnikov tiče, kateri ljubimo mehiške sonce in podnebje — velja pa ta resnica: Za naše dolarje živijo malo ceneje kot pa v Floridi ali Californiji — to se reče, če poznaš malo jezika in pa tamošnje razmere.

Mehika je stara dežela, kjer preteklost in sedanjost žive tako rekoč roka v roki in kdor je bil enkrat tam — se skoro gotovo še povrne.

Naše gibanje

Kot čitam v naših listih se naši ljudje v resnici zanimajo za letošnji volilni boj. Saj ni čudno! Naši ljudje so vsi domalega delavci — in kdor se sam malo ozre po našem industrialnem polju bo priznal, da ni razveseljen. Stavka za stavko — ali izgubljena ali pa kompromisna. Industrialci so napovedali boj organiziranemu delavstvu — katero je na žalost precej razrahljano. Boji, kateri so zašli v naše unije med levico in desnico, pomenijo samo eno — in to je poraz. Upam, da se prej zdravimo.

Proletarčevi prijatelji se dobro oglašujejo. S Pacifika slišimo od našega velikega Toneta, kateri ne zamudi nobene prilike, da ne bi storil korak za naš list. Naš stari Peter Benedict v El Cajonu ter precejšnje število vseh prijateljev v Fontani, Los Angelesu ter San Franciscu, brez da omenim Mike Readinga, so nam vedno na strani. Upam, da me enkrat ponovno zanesejo noge doli v zlato Kalifornijo. Časih sem imel, in mislim, da še imam tamkaj precej prijateljev.

Oblasti veliko stanejo

Sedaj, ko smo v volilni kampanji, govore o znižanju davkov. A v resnici naraščajo — posebno še za navadne ljudi. Lani je 48 držav naše zveze potrošilo \$8.146.000.000, ali \$59 na vsako osebo v tej deželi, namreč ne le na odraslene temveč tudi na otroke. To so ogromni izdatki.

Tole mi ne gre v glavo?

Ameriški vojni lordi nas strasio, da nas Rusija peha neizogibno v vojno. Toda čemu bi država kot je Sovjetska unija, ki je izgubila v minulem krvavem konfliktu nad pet milijonov življenj in velik del svojih mest, ker so uničena, silila v nove vojne, to mi nikakor ne gre v glavo! Vse se tako zdi, da le naši militaristi tiče vanjo! In tudi pripravljeno so zapoditi se v novo krvavo orgijo, pod masko, da je treba "komunizem" uničiti.

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE

BOŠKARINA

(Nadaljevanje)

Tako govori kmet in skoraj joka, toda pes se ne gane s teze; reži na Zvaneta, ki se ne premakne, ker pravijo, da pred volkodlakom ne smeš bežati, da ga še bolj razgostiš. Boter Zvane ve, ta peklenska mrha ne prizade ne krščanski duši nič hudega vse dotlej, dokler človeku ne skoči med noge; zato se kar naprej trudi in si prizadeva, da bi jih tiščal skupaj. Toda prav nočijo ima največji križ s svojimi nogami. Ves trd stoji kmet sredi steze pred črnim psom, toda v telo se pozibava; glava mu omaga, v kima kakor prazna buča na kolcu sredi žita. Na lepem se mu zdi, da se je zemlja začela vrteti okrog njega; zavajal je, se zamajal in razširil noge, da ne bi padel; toda preden se je zopet ovedel, je začutil, da mu je nekaj skočilo med noge, ga pograbilo za stegno in zarjulo kakor bik, se napihnilo kakor meh in ga odneslo kvišku.

2.

Visoko pod nebo nosi volkodlak botra Zvaneta Grbljino. Na trebuhu leži kmet na hrstu črnega psa; z nogami stiska pasji trebuh, prsa tišči ob volkodlakov hrbet, krčevito se oprijema njegovih kocinastih ušes. Sapo združuje in oči zapira, ker čuti, da bi ga sicer prišla vrtoglavost, zdrsel bi po zverinji koži in telebnih izpod neba na zemljo. Letenje, zrak in veter, ki mu brije v obraz in na razganjene prsi, so razgnali v kmetičevi glavi še zadnji vinski dim, ki ga je danes tako vrazil prevaril, namesto da bi ga raznežil in spravil v dobro voljo. Na pasjem hrbtu čepi Zvane, kakor poparjen maček, stiska oči in premišlja o svoji novi nesreči.

Nobenega dvoma ni več: ni pijan, in vse tole, kar se dogaja z njim, niso sanje, ampak prava resnica. Na volkodlaku jezdi, tako, kakor je slišal, da so tudi drugi nesrečneži iz njegove vasi včasih jezдили. Toda kdo je ta volkodlak? Kaj bi res mogel biti Bašan Furlanič, tisti njegov šepasti sosed, ki ga obrekuje, da mu je ukradel navleke sena. Težaki pripovedujejo, da se Bašan večkrat prelevi v psa in napada nočne popotnike. Toda volkodlaka sta tudi stari Miša Statina in cerkovnik Jože. A ta dva rada tovaršujeta, igrata in popivata z botrom Zvanetom; čemu bi ga neki nocoj mučila? Grbasti trgovci šjor Toni je prav tako znan volkodlak in Zvanetov najstrupenejši sovražnik. Gorje Zvanetu, če zdajle sedi na hrstu šjora Toneta. Le den pot oblije kmeta ob tej misli. Kolena tišči skupaj, stiska pesti in debelo gleda.

Pes je iztegnil vrat in gobec,

mlaska z velikim jezikom, vesla z nogami in plava po zraku kakor riba v vodi. Pod kmetom se razprostira dolinica, zalita z meščinco. Ravna je kakor dlan, temnomodra kakor morje, kadar piha prva jesenska burja, v njej se pa leskeče in v vijugah teče reka.

— Razen, če bi me vrgel v vodo! Mehkeje bi bilo — si misli Zvane.

Toda črni pes, ki je tako napihnen podoben konju s sploščenim hrbtom, kratkih nog in repa ter ostrega gobca, leta sedaj vedno nižje proti oblakom dima, ki se dvigajo iz gozda ob reki.

Po dolinici razmetane hišice in drevesa na senožitih se sedaj bolje razločijo. Nizdol letita, toda kmetov strah postaja vse večji. Jagneđi štrlijo proti njemu kakor koli, skoraj kakor raznji, ki so zato tam zapikeni, da ga prestrežejo, ko bo padel, in ga še živega prebodejo; osušene jame so zazijale pod Zvanetom kakor pošastne čeljusti, pripravljene, da ga požoro; tisti megleni jeziki, ki se še vlečejo po dolini pa so se spravili v obliko volkodlakov, ki dvigajo glave in čakajo, da jim kmet pade v naročje.

— Jezus in Marija, pomagajta! — šepeta kmet in bi se rad pokrival, a roke so se mu prilepile na ušesa; še s prstom ne more geniti.

Volkodlak leti; gozd je vedno bližji. Dim se dviga okrog botra, peče ga v oči, duši ga v grlu.

— V ogenj me bo vrgel, živega me bo spekel! — tarna kmet.

Pes se je zopet dvignil višje in letel počasneje. Plast dima se širi pod Zvanetom, pod to sivo koproeno pa vidi marsikaj.

Čudne stvari gleda kmet v morju pod seboj. Gozd je izginil pod tenčico dima — sejem se vidi, prav tisti sejem, na katerem se je davi Zvane toliko pritoževal in tako razžalostil. Pogled, isti težaki, ista živina, isti mestni kupci in prekupeci, pa tudi ista gospoda iz poverjenstva za podelitev nagrad bikom in molznim kravam. Kmet se čudi, ko opazi v tej zmešnjavi tudi samega sebe, da, točno sama seba, botra Zvaneta Grbljino v sivem klobuku, ki ga je bil lani kupil v Pulju, in v novi, modri obleki, ki mu jo je bila skrojila žena Barbara; še to vidi, kako žene svojo Boškarino čez travnik. Vsi ljudje na sejm se ozirajo po njegovi mršavi kravi. Gledajo jo vsi osupli, čudijo se in posmehujejo. On pa — da, on sam, ker sedaj ni več pijan in zdrave oči ga ne varajo — vleče svojo kravo, bliža se leseni hišici, kjer stoji gospoda iz poverjenstva in opazuje debele in lepe živali, med katerimi

bodo izbrali tisto, ki ji bodo prisodili nagrado. Otroci in kupci se zbirajo okrog Zvaneta in njegove Boškarine in debelo gledajo kravo kakor nekaj čudnega. Otroci žvižgajo, trgovci posiljuje smeh. Boškarina je od sramote zlezla vase, glavo poveša in rep, kmet se pa jezi. Zvane gleda iz teme, kako oni drugi Zvane spodaj na sejmšči maha z rokami, psuje in preklinja in vleče kravo naravnost k ograji pred leseno hišico. Toda podoba je, da so tudi gospodje iz poverjenstva danes nekam objestni. Zivinozdravnik, član kmetijske družbe, prisednik pokrajinskega odbora in župan se smejejo in rogaajo njegovi kravi in mu mahajo, naj se vendar nikar ne šali in naj se umakne od lesene hišice; samo oderuh šjor Momolo gleda Boškarino, mežika z očmi in si s prstom nateguje tistih par dlačic na zgornji ustnici. Zvane se ne da zbegati, ampak napne prsa, vzravna glavo, maha z rokami kakor mlin na veter z veternicami in kar naprej nekaj klepeta, kakor bi hotel na vsak način prepričati poverjenstvo o nečem, izprosi nekaj od njih, prisiliti jih celo k nečemu. Ta čas se pa trgovci gnetejo okrog njega, da bi ga še bolj osmešili, otroci pa začno plesati okrog Boškarine, da nastane hrup in gneča. Nekaj stražnikov se je zagnalo vmes, razkrope množico, jamejo suvati kravo v boke in daleč odrinejo Zvaneta.

Volkodlak leti in brodi z nogami po površini sive luže. Pod zastorom dima se bolj in bolj temni. Sejem izgine. Na dnu stega morja vidi sedaj boter Zvane predmestje, ki ga razsvetljujejo zadnji večerni žarki. V poltemi je zagledal zopet svojo podobo in postavo, kako sedi mračna in žalostna zraven krme, ter strmi v Boškarino, ki stoji zraven njega. In glej, pred kmetom se je nenadoma prikazal človek z lokavimi očmi in redkimi brki — šjor Momolo. Približal se je kmetiču, z roko ga trepaljal po pletih, nekaj mu dopoveduje. Boter Zvane ve, kaj govori šjor Momolo ta trenutek njegovi podobi in postavi spodaj pod zastorom dima — saj ga je srečal šjor nocoj točno na tisti poti, pred tisto krčmo, ga udaril po rami in mu začel klepetati. Dejal je, da ga pomiluje, ker ve, da je kmet Zvane ubožen. Toda zakaj je zamenjal kravo? Take krave ne smejo ne orati, ne voziti. In še na sejem jo je kmetič prignil in pred poverjenstvo, da so se mu ljudje posmehovali. Hudo je zaradi vsega tega šjor Momolu, kajti če bi imel sosed Zvane več solti v glavi, bi bil drugače porabil kravo, bi kmetič gotovo dobil nagrado in plačal tisti stari dolg, zaradi katerega bo, šjor Momola, prej ali slej moral Zvanetu zapreti s sodiščem. Pa nič ne de, še mesec dni ga bo čakal — dalje pa nikakor ne. Šjor Momola pomiluje kmetiča, ni mu prav, da se bo kmet vrnil nocoj praznih rok in osramočen domov, da ga bo ozmerjala žena, ki zagotovo pričakuje, da ji kmet prinese darilo — da, on bo kupil to nesrečno kravo. Seno mu bo vozila, kajti predčerašnjim mu je poginil osel. Tri srebne krome mu ponuja za kravo, četrto mu bo pa podaril, da bo kmetič laže prebodel današnjo sramoto. — To govori sedaj šjor Momolo Zvanetu-senci, kmet pa pritruje, vstane, vzame denar, poljubi Boškarino na čelo in že hiti v krčmo, da zadušil v vinu svoje težave in gorje.

Volkodlak je plánil kakor konj, se dvignil visoko v ozračje in zavil v drugo smer. Psi se je zahotelo, da bi švigal nad poljano, preletel skalnato strmino in prispel do gorskega hrsta.

— Zdjale me pa bo — šepeta boter Zvane in zapira oči, ker meni, da bo na ta način mirneje končal.

Pes je iztegnil noge, ki so dolge kakor jambori na ladji, tanke kakor kolci, vsaka pa ima tri členke, točno kakor mušje noge, in divja po gorskem grebenu.

Volkodlak — pes se je prelevil v velikega volkodlaka — pajka.

(Dalje prihodnjic.)

KUHINJA stavkarjev v Kansas Cityju, ki so jim jo policaji razbili in enako ves urad unije mesnih delavcev. Stavka je bila izgubljena.

Koncert, ki ga dolgo ne bomo pozabili

Tolikšne slovenske družbe v Waukeganu še nisem videl od kar je govoril v njemu ob priliki konvencije SNPJ Eugene Victor Debs. To je bilo kmalu potem ko so ga izpustili iz zvezne jetnišnice.

Paul Bartol, ki je vodil spored koncerta v nedeljo 9. maja, je dejal, da se spominja prvega vseslovenskega pevskega festivala, ki mu ne bo šel nikdar iz spomina. Takrat je bilo veliko slovenskih pevskih zborov. Mnogi so se združili v zvezo, da bi imeli vsako leto en skupen koncert. Prvi se je vršil v Johnstownu, Pa.

Nato je Bartol dodal: "Zagotavljam vam, da tudi tega (koncerta) ne boste pozabili. In ne bo vam žal vstopnine, kajti uvideli boste, da ste dobili zanjo veliko več kot pa je cena vstopnic."

V svojem govoru je pojasnil, da so ta koncert aranžirala društva in klubi v Waukeganu, ki pripadajo Prosvetni matiči, in da je direktorij dal veliko dvorano, jedilnico in točilnico v spodnjih prostorih v namen tega koncerta brezplačno.

Naj bo k temu omenjeno, da je SND v Waukeganu že dolgo tega ves plačan, s predelavami vred, in vrh tega ima že precej tisočakov gotovine na roki, oziroma v blaginji. Bartol je podpredsednik domovega direktorija in je tej priredbi pomagal kot so ji mnogi drugi iz Waukegana in sosednjega North Chicaga vsak po svoji moči.

Veliko dela v predpripravih je izvršil Martin Judnich, ki je vodil med drugim tudi dopisovanje z zbori, se udeleževal sej in planiral skupno z drugimi, kakor bi se to akcijo, kakršne v tukajšnjih krajih že leta ni bilo, čimbolj uspešno izvedlo. In videl si Pavla Peklaja in druge pomočnike, pa naše marljive delavke, ki pomagajo v društvi, v zadruzi, v Narodnem domu in kjer morejo, kako so delale tudi ob tej priložnosti od jutra in pozno v večer. In še drugi dan, predno je bilo vse pospravljeno.

Ob taki udeležbi je treba več dela kot le ob kaki navadni zabavi, posebno ako se pomisli, da je prišlo mnogo pevcev iz drugih krajev, nekateri že v soboto pred koncertom.

O tem so pisali več drugi in morda bodo še.

Kar mislim tu na kratko omeniti je koncertni spored.

Prvi bi imel nastopiti moški zbor "Prešeren" iz Chicaga, a so se nekateri pevci na vožnji zamudili, kajti vreme je bilo deževno in pušto. Ker so prireditelji želeli pričeti s sporedom najpoznejše ob 3., so povabili milwauškega "Napreja", ki je bil že ves zbran, da on prvi nastopi. Pa je prišla na oder velika skupina pevcev in pevk. Zapeli so Jerebovo "Kam si šla, mladost ti moja?", dalje Flajšmanov "Triglav" in Ipavčev "Naše gore". Pevovodja "Napreja" je Alfred Hiles Bergen. Vsa ki pesmi je sledilo burno aklimiranje. "Naprej", ki je imel

vsled znanih vzrokov posebno med vojno veliko težav in je nekaj časa moral vsled njih celo v pasivnost, je nam ob tem nastopu pokazal, da se vrača vanj nekdanja mladost in živahnost, ki si jo videl pred leti v Milwaukeeju več kot v marsikateri drugi naselbini. Par združbarjev jo je nekaj časa kalilo, a uspeli niso. "Naprej" mora naprej!

Med tem so prišli še ostali pevci zbora "Prešeren" in zapele "Moj dom", "Utopljenko", venček partizanskih in "Jolly Blacksmith". Pevovodja Frank Kubina je na ta zbor lahko ponosen, kajti imenitno je usložen! To je povedalo tudi občinstvo z dolgotrajnim ploskanjem in zbor je dodal še par komadov.

Nato so bili predstavljeni "Zarjani". Njihov nastop, označen v tiskanem sporedu z "Zarja, Cleveland, O." je oznanil vodja zbora Bartol, nato pa je posamezne pevske točke, z raznimi dvotipi, napovedoval Andy Turkman. Je izobren šaljivec in dober na odru, bodisi v govoru kot v petju.

Pianist "Zarje" je mladi Edwin Poljšak, ki se v tem zboru udeležuje — največ pri klavirju — menda ko je še pohajal v šolo. Tako je prišel na priredbo v korist Proletarca že v drugič, prvič v Chicagu in sedaj v Waukeganu. Je fin pianist, ki zna iz dobrega klavirja spraviti zvoke, da je ob njegovem spremljevanju veselje peti.

V prvi točki sporeda "Zarjanov" sta zapela v duetu Jennie Fatur in Frank Kokal "Mornarčka", nato "Partizansko ženo" in pa "Pod okence pridem".

Zatem je Frank Kokal zapel v solu "Oj dekle kaj s' tak žalostna" in pa "Ol' Man River". Nato znova duet, v katerem sta zapeli Sophie Elersich in Jennie Fatur "Oj, večer je že" in "Majevo noč".

V solu pa je Jennie Fatur zapela v počast materam (na dan tega koncerta 9. maja je bil Materninski dan, znan ameriški narodni praznik) "Gor čez jezero" in "Veseli veter".

Njihovih nastopov s tem seveda še ni bilo konec. Sledil je duet, v katerem sta zapela Frank Kokal in Sophie Elersich "Padel list z javora" in nato še par drugih pesmi.

Trio (Frank Kokal, Jennie Fatur in Sophie Elersich) pa je predvajal pesmi "Sinek piše", "Bela slanica", in za nameček še par verzov. In slišali smo veseli "Juheji!" In v 7. točki sporeda Zarjanov pa partizanske pesmi. Nastopila sta v njih poleg prej omenjenih tudi Andy Turkman in Katharine Jurman.

Vsi so peli z živahno razgibanostjo in dobro. In avdiencia jim je bila hvaležna, da so prišli. Saj so bili znova in znova priklicani na oder.

Za njim je Bartol predstavil govornika Joško Ovna.

Iz tega do tu opisanega sporeda vidite, da je bil pester in vršil se je brez odmora. Odmora sploh bilo ni, dokler ni bil ves program izvršen. In ko je prišel govornik na oder, je bilo prvič začutiti šum, posebno v ozadju, ker precej ljudi je vstalo, da si nekoliko "omehčajo" noge ali kar že. Ostali pa so govorniku sledili pazno in mu pritrjevali. Bilo bi mirno tudi v tej točki sporeda; ako bi govornik prvi nastopil, ali saj ko je odpel svoje pesmi "Naprej".

Vseeno, Oven je povedal stvari kot so in po svojem prepričanju. Dvorana je ostala tudi v

čas u njegovega govora polna, le vstajanja, odhajanja in vračanja je bilo nekoliko preveč, in to govornika moti. Drugače pa tej avdienci vsa čast. Tako mirno sedečih ljudi na priredbi v Waukeganu se še ne spominjam, razen ob priliki omenjenega shoda, na katerem je govoril Debs.

Zadnja točka sporeda je bil nastop zbora SND, torej domače waukeganske pevske skupine. Vodja sporeda Bartol je pojasnil, da sestoji iz samih tu rojenih naših fantov in deklet, razen dveh, in da poje med njimi slovenske pesmi tudi dekle, ki ni Slovenska, a naučila se je slovenskih melodij in poje naše pesmi kot da bi bila iz starega kraja. Bartol je poudaril, da gre za zasluga za ta zbor Kristini Stritar, in da bomo presenečeni, ko ga bomo videli in slišali. Bartol je sicer besedi "zasluga" in "presenečenje" nalašč zaobrnil, ker dejal je, da ima Kristina glavno "krivdo" za uspevanje zbora, in da bomo "razočarani", ko ga bomo videli in slišali. Tako je obrnil na to skupino vsled svojih nalaščenih "pomot" še več pozornosti. Ko se je zastor zgrnil, smo videli fante in dekleta v nošah, brezparadno narodnih, kajti prizor se vrši na vasi. Štirje mladiči so udrihali s cepci po slami, ki jo je bilo polno na odru. Predstavljala je žito. In mlatali so dobro. Nato so se utrujeni seveda nekoliko odpočili, natočeni so bili kozarci vina in pričela se je malica, to je, petje. Petje mešanega zbora, petje v duetih, solospeli in spet zbor. Bil je lep, vesel prizor. Frank Kubina mi je dejal: "It was nice!" Zbor je spremljala na klavir Kristina Stritar. Bartol je ni zamen pohvalil.

Tako je minil ta koncert — veliko lepše kot pa sem si upal pričakovati, kajti tudi zbora "Prešeren" in "Naprej" sta prišla skoraj polnoštevilno.

Seveda, vse to se je doseglo s požrtvovalnostjo pevcev, zborov v celoti in pa waukeganskih ter northičkaskih rojakov in rojakin, ki so delali prav tako nesebično.

Nobenega incidenta ni bilo skozi vse spored, ki je trajal kakor tri ure in mnogo ljudi je sedelo v dvorani že uro predno se je pričel. Zares, "It was nice!" Z.

Iz zap. metropole

Pueblo, Colo. — Dne 25. aprila je tu predvajal filmske slike iz starega kraja urednik Narodnega Glasnika Anton Majnarič. Za njim je v prid omenjenega lista govoril njegov drug Mate Brzovič.

Veliko agitacije je bilo ob tej priliki tudi za Wallaceovo progresivno gibanje, za katerega je v naši državi mnogo navdušencev.

Tu v Pueblu imamo organizacijo v prid kampanje za Wallacea in odbor "Pueblo Wallace for President Committee" dela noč in dan. Vse agitacijsko delo je prostovoljno in mladi fantje ter dekleta pa izvršujejo pisarsko delo, zavedajoč se, da delajo v dobrobit naroda.

Dne 7. maja smo imeli tu prvi večji javni shod v ta namen. Vršil se je v mestni dvorani. Eden govornikov je bil Lee Pressman, bivši odvetnik unij CIO. Pel je znani zamorski pevec Paul Robeson in tudi govoril. Dalje Chas. Graham iz Denverja in več drugih.

Ob tej priliki se je prvič dogodilo, da so pred to mestno dvorano piketirali zoper shod za Wallacea člani unij CIO ter nosili protestne napise, ki so naglašali, da je CIO proti tretji stranki. Med piketi je bilo tudi nekaj tu rojenih Slovencev.

Shoda se je udeležilo kakih 750 oseb. Kolekta je znašala \$610.10.

Dne 29. maja se bo vršila v Denverju konvencija, na kateri se bo odločilo, kakšno ime naj dobi Wallaceovo progresivno gibanje v tej državi, s katerim bo označeno na glasovnici v jesenskih volitvah. Na dnevnem redu bodo kajpada tudi razne druge važne reči. Henry Wallace bo ob tej priliki glavni govornik. Razni provizorični konvencijski odbori so bili že imenovani in v enem je pisec teh vrstic bil imenovan za podnačelnika.

Priporočam vsem, ako le morejo, naj se na označeni dan udeleže omenjenega shoda. In postanite član nove stranke pod načelnstvom Wallacea, ki deluje za mir in socialno pravičnost.

John M. Stonich.

Wallacea člani unij CIO ter nosili protestne napise, ki so naglašali, da je CIO proti tretji stranki. Med piketi je bilo tudi nekaj tu rojenih Slovencev.

Shoda se je udeležilo kakih 750 oseb. Kolekta je znašala \$610.10.

Dne 29. maja se bo vršila v Denverju konvencija, na kateri se bo odločilo, kakšno ime naj dobi Wallaceovo progresivno gibanje v tej državi, s katerim bo označeno na glasovnici v jesenskih volitvah. Na dnevnem redu bodo kajpada tudi razne druge važne reči. Henry Wallace bo ob tej priliki glavni govornik. Razni provizorični konvencijski odbori so bili že imenovani in v enem je pisec teh vrstic bil imenovan za podnačelnika.

Priporočam vsem, ako le morejo, naj se na označeni dan udeleže omenjenega shoda. In postanite član nove stranke pod načelnstvom Wallacea, ki deluje za mir in socialno pravičnost.

John M. Stonich.

Smrt se v naših vrstah sedaj zelo pogosto oglašča

West Aliquippa, Pa. — Ker ravno pošiljam upravi lista razne stvari, sem si mislil, da ne bi bilo prav, akoravno je že poznano, omeniti dva smrtna slučaja.

Tu je preminul (12. jan.) John Steklasa, doma iz Višnje gore na Dolenjskem. Zapušča žalujočo soprogo, sina, hčere ter vnukce. S smrtno Johna Steklasa je izgubil Proletarec zvestega naročnika. Saj John je bil naš soimšljenik in res naprednega prepričanja. Podprl je vsako napredno idejo in gmotno pomagal v vsaki naši akciji ter našim ustanovam.

Njegov pogreb je bil civilen ker je takega želel. In taka je tudi njegova družina.

Potrudil sem se dobiti na mesto pokojnika Proletarcu novega naročnika. Ta je Frank Vidica. Njemu je teden prej preminula nagle smrti soproga Amalija.

Preostali ob obeh pokojnikov iskreno sožalje.

Tukajšnji napredni rojaki in društvo št. 721 so prispevali v podporo Proletarcu vsoto \$14.25. Poleg pa pošiljam dve celoletni naročnini, eno novo in eno obnovitveno. Obnovila jo je Theresa Gerzel, novi naročnik pa je Frank Vidica.

(Op. ur. — Imena prispevatelev v tiskovni sklad bodo v prihodnjem izkazu, ker je bil ta, ki je v tej številki, že dokončan predno smo prejeli Smrekarjevo pismo.)

Mislím torej, da skušamo biti aktivni in listu pomagati kolikor mogoče. — Geo. Smrekar.

Čehoslovaška dobila izhod na morje

Pred vojno je Čehoslovaška, ki je brez morja, pošiljala največ svojega tovora v prekmorske dežele skozi Hamburg in pa skozi Trst, ki je bil pod Italijo.

Letos pa je vlada v Pragi napravila pogodbo s Poljsko, ki ji je dala izhod na Baltičsko morje skozi pristanišče Ščečin (Stettin), v katerem ji ne bo treba plačevati nikake carine, ne za izvoz, ne za uvoz. S tem je Hamburg veliko izgubil.

Trst si z dobro pogodbo lahko še pridobi, toda ne v sedanji negotovosti. Torej bo imel od tega toliko več koristi Ščečin, ki je bil pred vojno nemška luka.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7173-7173

ZA LIONE TISKOVINE VSEH VRST

PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO

OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MICHIGAN 3145

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvenšči Chicaga) in Kanado \$8.00 na leto; \$4.00 na pol leta; \$2.00 na četrt leta; na Chicago in Cook Co., \$9.50 na celo leto; \$4.75 na pol leta; na inozemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

gospoda, ki vlada v Washingtonu, prekaša.

Združeni narodi — kaj neki bi o vas mislil pokojni Roosevelt, ako se bi mogel povrniti v življenje in videti, kako so šli po vodi njegovi ideali? Pa je boljše tako. Wilson je živel in doživel polom vsega svojega programa. Umrl je v tugi. Roosevelt je preminul v času, ko je bilo upanje po svetu v njegov program na višku.

Grof Folke Bernadotte (Sved) je podpredsednik mednarodnega Rdečega križa. Med vojno je bil tajni posredovalec med Hitlerjevimi generali in anglo-ameriškim poveljstvom. Šlo se je za strmoglavljenje Hitlerja in ti njegovi generali pa se bi častno podali. Stvar ni šla gladko, a vendar, pomagala je med Nemci ustvariti misel, da so izgubljeni. Slično vlogo je v spletkah proti Mussoliniju igral kardinal Spellman. Ta isti grof Bernadotte je bil od društva narodov v Lake Success minuli teden imenovan za posredovalca med Arabci in Židi. Njegova naloga je, da napravi spravo med njimi. To pomeni, ako bo nadaljeval kot je v Nemčiji, in pa Spellman v Italiji, bo šla vojna do konca. Zidom — čeprav so že dolgo "osvojenjeni", se v njihovi pravadni domovini kajne jako slabo obeta.

Naloga, ki jo je dobil švedski grof Bernadotte, ni kar tako. Ako bo uspel, da židje in Arabci sklenejo premirje, bo prejemal od društva narodov v vlogi nadzornika miru med njimi 26 tisoč dolarjev na leto in stroške. To se morda zdi komu smešno. Ampak ako on more za tako ceno ustvariti mir v Palestini in pripravi Arabce, da odlože orožje, bo to najcenejši mir na svetu. Običaj je, da se tako optimistični načrti posreduje tako poredkoma kot kometom, ki se prikažejo s svojimi repi zemljanom na vsakih toliko let.

Tudi na Finskem so se navdušili za Trumanovo doktrino. Dasi je finska vlada sklenila pakt prijateljstva in obrambne zveze s Sovjetsko unijo komaj nekaj mesecev nazaj — že je "zapadni blok", toliko uspel, da so protikomunistični poslanci v finski zbornici, ki so v večini, zaporedoma izrekli nezaupnico notranjemu ministru Yrjo Leinou, ki je komunist. Vzrok je, ker notranji minister v evropskih deželah ni to kar je pri nas notranji tajnik. Tam ima ta portfelj policijsko upravo v svoji oblasti, jetnišnice, sploh ves orožniški aparat. Pa so od zunaj zašepetali: kinci, ste videli, kaj se je zgodilo s Čehoslovako, ker so komunisti v vladi? — Za ljudstvo na Finskem bi bilo najpametneše, da se bi sprijaznilo s položajem, namesto da bi se pustilo tujim silam zlorabljati za žogo v "mrzli" vojni med anglo-

saksi in sovjetskim blokom. Izkusili so že, da se jim to ne izplača. In sami priznavajo, da Rusija z njimi ne postopa kot s poraženci temveč jih bi rada pridobila v prijateljstvo. Žal, da da je v finskem ljudstvu sovražstvo do Rusije silno močno — posledica zatiranja, ki so ga bili deležni pod carizmom. A ko je carizem padel, je bila nova ruska vlada prva, ki jim je rekla: Odslej ste svobodni. Bodimo si dobri sosedje. Diplomacija pa se v sedanjem meteu na taka načela nič ne ozira. Bodi z menoj, ali pa si proti meni, je njeno geslo.

Nekaj besed o waukeganski prireditbi

West Allis, Wis. — Nekaj mesecev sem bohal — in deloma še — toda prišlo je Naprejevo povelje: "V nedeljo 9. maja gremo v Waukegan, da sodelujemo s tremi drugimi pevskimi zbori v korist Proletarca." Hej, to je pa nekaj za človeka, ki se ne počuti dobro, sem si rekel, "med tovarišje pevce, med stare sablje in nova rezila boš prišel, par znanih kajonov boš videl in to te bo okrepčalo ter poživilo." Pa sem šel in v resnici povedano — ta špas je bil vreden več kot sedem dohtarjev. Veste, sestati se z mnogimi sorodnimi dušami, to počivi človeka in tista reč, ki ji pravimo bolezen, ga začne po takih veseljih sestankih polagoma zapuščati. Toda to je deloma osebnost, zato to kar na miru pustimo.

Zapustili smo našo naselbino, ko so vremenski bogovi rogovili, da je bilo groza. Lilo je kakor iz škafa — in to vso pot, tja in nazaj. Imeli smo "ekstra" bus in v njem je bilo 35 lučnih in veselih ljudi. Pelo in vriskalo se je celo pot, kakor je to pač pri pevcih navada — kisló vreme ne skisa pevca. Nekoliko me je pa skrbelo, da bi ne bil v Waukeganu velike udeležbe zaradi vremena. Malo sem se skušal pošaliti, češ, "Bog pač ne lajka Proletarca, ker je njegovo prireditbo kaznoval s takim peklenim vremenom." Pa se mi takoj odreže Schulerjeva Micka: "Kaj pa kvasiš, Bog hoče, da Proletarec ne bo prišel iz te prireditbe — suh." Well, upajmo, da je imela Schulerjeva prav in da je Proletarec res dobil več finančne moče, kot smo pa pričakovali.

Prijadrali smo v Waukegan in po kratkem odmoru pričeli s petjem. Naprejev nastop je bil prvi, njemu je sledil čikaški Prešeren, nato šestorica članov in članice Zarje iz Clevelanda in nazadnje waukeganski pevski zbor SND. O petju bi rad spremljeval par besed, toda pevcu ni dovoljeno razpravljati o taki stvari, kot je petje. To nalogo navadno prevzamejo drugi, na-

TAKI PRIZORI so se vršili po prvi svetovni vojni skozi mnogo let. Morda se bodo spet — kdo ve. Nihče v sodanji ekonomski uredbi si ni svest, kaj bo jutri, kajti socialne zaščite ni in če pride polom — pa bomo spet tam kakor od leta 1929 dalje pa do pričetka vojne.

vačni ljudje.

Govornik je bil Joško Oven in pri njem se pa že lahko nekoliko pomudim, ker govornišvo ni v moji stroki. Joškota prav rad poslušam, ker je v izvajanjih takoj domač, ko naši žganci in zna celo reč zabeliti s sočnimi in debelimi ocirkirki zdravega slovenskega humorja. Nekdo mi je rekel, da zna Joško tako dobro govoriti zato, ker je za silo poučen o svetovnem položaju. Saj bo menda res nekaj takega! V Waukeganu pa se ni mogel razvneti, ampak to ni bila njegova krivda. Tisti nepotrební nemir in sum v ozadju dvorane je motil govornika. Kaj čmo, med 800 ljudmi se jih bo vedno našlo nekaj, ki čutijo potrebo, da takrat, ko drugi poslušajo, oni radi pokramljajo in podebatirajo. Vzrok sumu žadaj je tudi to, ker so bili ljudje že utrujeni od dolgega sedenja, Joško je namreč nastopil šele pred zadnjo točko.

Po oficelnem programu so nas povabili v spodnje prostore k večerji, ki je bila izvrstna. Postrežba od strani waukegancank nam je pa zelo pripomogla še k boljsemu teku. Po večerji se je pa družba pevcov iz treh različnih držav razvnela in pričelo se je popevati, kjer je le bilo kaj prostora. Seveda, pri tem petju so pomagali tudi mnogi drugi, ki oficelno niso pridruženi pevcem. Skratka, imenitna zabava je bila in človek bi si želel še nebroj takih.

Da smo se Naprejevci seznanili s fanti in dekleti iz Clevelanda, je bilo za nas nekaj novega in razveseljivega. Zali in prijazni so ti ljudje in upamo, da se še večkrat snidemo. Naši fantje bi na vsak način radi malo poplavalši cleveclandske dekleta, toda bistro oko Lojzeta Zorkota je budno pazilo na vsako kretnjo Cleveclandcank — in kdo bi si upal protiviti Zorkotu! Ob enajstih zvečer je prišlo do ločitve — zopet v narobe in zanikrno oskrbo vremenskim bogovom. Nekdo nam je v šali voščil srečno pot do prvega jarka. Da tega jarka nismo našli, pričajo te vrstice.

France Puncer.

Se par vrstic o pokojnem F. Matjašiču

Chicago, Ill. — V prejšnji številki je bilo poročano, da je Ferdinand Matjašič po dolgi bolezni umrl. Ugonobil ga je rak. Pokojnik je bil rojen v Vidmu na Stajerskem, a še kot otrok preseljen na Gorenjsko. Izučil se je krojaštva in izvrševal to obrt dokler ga ni bolezen toliko oslabil, da je moral prenehati z delom. Star je bil 65 let. V Ameriko je prišel leta 1909 naravnost v Chicago, kjer je ostal do konca dni. Njegova soproga Mary je velikokrat pomagala na prireditvah kluba št. 1 JSZ, in to čestokrat, kajti imeli smo jih po pol duceata na leto. On je bil član SSPZ in z združitvijo pa je prišel v društvo št. 86 SNPJ. V imenu društva mu je bral zadnje slovo Teropišč.

se peljemo skozi Pagosa Springs. Tu izvirajo vroči studenci ali vreli (150 stopinj), torej je voda dovolj vroča da lahko jajca skuhaš v nji. Ta voda je zelo žveplena. Sem se hodijo ljudje, ki jih tare revmatizem in razne druge bolezni, kopat. Ed Tomšič v Walsenburg je nam priporočal, naj si tu vzamemo kopel kar smo tudi storili. Od kraja se mi je zdelo takoj vroče, da ne bom vzdržal, a po malem sem se privadil. Voda ter žveplena para me je tako prevzela, da sem kar vrtoglav postal.

Moja žena je prišla ven rdeča v obraz kot pirh. Prvo kar je vprašala, je bilo, kje se dobi kaj jesti.

Ko se peljemo naprej še skozi nekaj malih selišč in vasi, pridemo na 135 milj ravno črto. Videli nismo nobene naselbine več, samo nekaj živine smo videli ob potu, ki se je leno sprehajala.

Zvečer pridemo v Gallup, New Mexico. Tu živita dva moja prijatelja — brata Frank in Tine Marinshek, ki ju tudi že nisem videl nad 40 let. Poklical sem ju po telefonu in takoj sta nas prišla iskat. Oba imata družine in so nas prav dobro sprejeli, pogostili in prenočili smo pri njih. G. maršidom smo se pogovorili ter obujali spomine.

V Gallupu vidim skoro polovico Indijancev, ki prodajajo svojo robo, na roke delane podne preproge (rugs), blankete, srebrnino itd. Naslednji dan na vožnji po New Mexico smo videli polno Indijancev, ki prodajajo turistom in drugim, ki se vozijo mimo, svoje prej opisane izdelke.

Zemlja se mi je videla tod pušta in ponekod je popolnoma rdeča. Tudi kamenja je mnogo. Farm tod ne vidiš, samo nekaj živine, s katero se "rančarji" preživljajo. Imajo pa v tej državi premovalnike in nekaj kovinskih rudnikov.

Iz Nove Mehike smo prišli v Arizono. Zemlja v obmejnih krajih je taka kot sem jo prej omenil. Vidiš grmičevje, brinju podobno, a videli smo ponekod tudi lepe borovec in smreke.

Pot nas je vodila proti slovitemu Grand Canyonu. Ze med potoma smo videli nekaj teh kanjonov ali globl in sotesk. Ko pa smo prišli v park Grand Canyon, smo pridovali kar občudovali. Odprtine in soteske so tako globoke in velike, da je nekaj čudnega. Ta kanjon ima zelo široke in dolge odprtine, do 5,700 čevljev globoko. Kdor kaj takega še ni videl, ne bi verjel kaj vse je skozi tisočletja ustvarila narava.

Ko smo si vse to ogledali, smo se podali v naselbino, v kateri so sami hoteli, kabine in restavracije. Srne leže kar okrog kabin. Bilo je tu že veliko turistov. Avte tu vidiš iz vseh različnih držav. V poletju je tu menda težko dobiti prenočišče, čeravno je cele vrste kabin.

Grand Canyon Park je čez 8000 čevljev nad morjem. Tu vidiš veliko lepega, debelega iglastega drevja.

Zjutraj smo se odpravili zopet na pot. Vreme lepo, sonce

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

V. IZKAZ

Prejeto do 19. maja 1948.

ILLINOIS:

Chicago: Klub št. 1 JSZ \$100; Neimenovan \$17; Philip Godina \$5; Frank Sodnik \$5; Janko Rogelj (Cleveland) \$5; V. Zupančič \$2; K. Horvatin \$2; L. Groser \$2; F. Jenko (Ely, Minn.) \$2; V. Gregurich \$1.50; Tom Svetlik \$1.50.

Cleora: Mrs. Podgornik \$1.35. Clarendon Hills: Peter Bernik \$2.00.

Waukegan: Cisti prebritek prireditbe 9. maja \$441.92; J. Mesec \$1; Jenny Skrbec \$1; A. Skrbec \$2; skupaj \$445.92. Poslal M. Judnich. Mr. in Mrs. A. Furlan \$10; Jack Mesec \$5; A. Bartol \$2; skupaj \$17.00. Izročila Angela Zaitz. Mike Miller \$5; iz veselo družbe 8. maja \$1.30, skupaj \$6.15. Poslal M. Judnich. Joe Mesnik \$2.50. Izročil M. Medvešek.

Springfield: Iz majske proslave kluba št. 47 in SNDoma \$15; J. Ovca \$1; Anton Golob \$1, skupaj \$17. Poslal J. Ovca. J. Goršek st., \$5; J. Goršek ml., \$5. L. Aidich \$3, skupaj \$13. Poslal J. Goršek.

La Salle: Preostanek blagajne kluba št. 4 JSZ \$153; izročila Joe Novak in A. Udovich. F. Martinjak \$2; Peter Banich \$1.

West Bankfort: F. Kochevar \$1. Witt: L. Podbregar 50c.

WISCONSIN:

Milwaukee: Slov. soc. klub \$40. Poslala K. Podjavoršek. L. Barborich \$5. Po \$1: F. Kolenc, F. Malkovich, V. Konich, M. Podjavoršek, J. Juvan, skupaj \$10. Poslal L. Barborich. Joe Vidmar \$5; M. Starihar \$3; J. Jenko \$1; Neimenovan 50c, skupaj \$4.50. Poslal L. Barborich.

Sheboygan: J. Spendal \$1, F. 5th \$1.20.

Owen: John Kadunc \$2. Waterford: R. Cheplak \$2.

OHIO:

Cleveland: J. F. Durn \$2.25; V. Salmić \$10; Soc. klub št. 27 JSZ \$10; P. Valencie \$12; skupaj \$32. Poslal J. Krelb. Rose Jurman \$10. Poslal A. Jankovitch. Klub 27 in "Zarja" \$25; Jurmanova družina \$25; L. Poljšak namesto venca pokojnemu A. Komarju \$5; J. Kalan \$2, I. Babnik \$2, J. Kodrič \$2.80; A. Janja \$1, E. Branšelj \$1; A. Kukovac \$1; S. Dolenc 50c; L. Hrvatin 50c, skupaj 65.80. Poslal J. Krelb.

Power Point: Matt Tušek \$7.

Girard: John Kosin \$5.

Fairport Harbor: L. Bajc \$2.40.

Lorain: Mary Kersch \$1; Mike Staudohar \$5.

Pennsylvania: Strabane: Neimenovan \$5. Izročil P. Godina.

Belle Vernon: S. Debelak \$2. Poslal A. Zornik.

W. Middlesex: Jack Yert \$2.

Park Hill: Frank Podboy \$2.

Mahoningtown: A. Cvetan \$1.

McKees Rocks: J. Ambrozic \$1.

Clarksville: I. Zupančič \$1.

Pittsburgh: A. Petrovič \$50c.

CALIFORNIA:

El Cajon: P. Benedict \$10, R. Pottochnik (Detroit) \$1.

Los Angeles: John Selak \$25; Mrs. J. Ercek \$2; Julia Parkel \$2.

Fontana: A. Cuder \$2; C. Jurkošek \$1; J. Pečnik 75c.

DRUGI KRAJI:

Detroit, Mich.: J. Menton \$2; F. Kuhovski \$2; Katarina Stimac \$2; M. Gregorich \$2; A. Anžiček \$1; J. Koric \$1.25.

Arma, Kans.: F. Bostich \$1; A. Shular \$1; Mike Fele \$1 (Breezy Hill).

Kemmerer, Wyo.: J. H. Krzlsnik \$2; J. Starvasnik \$1 (Frontier).

Fueblo, Colo.: J. M. Stonich \$2.35.

Ely, Minn.: F. Lumberger \$1; J. Kunstelj \$1.

Oregon City, Ore.: Mary Kmetlic \$1.00.

Gallup, N. Mex.: M. Bubany \$1; M. Marinšek 60c.

Gowanda, N. Y.: Joe Vene \$1. (Poslal J. Dekleva.)

Star City, W. Va.: Preostanek blagajne kluba 228 JSZ \$17.35; L. Selak \$2.65; skupaj \$20. Poslal L. Selak.

Skupaj \$1,164.02; prejeli izkaz \$1,063.70, skupaj \$2,167.72.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečenih naročnin.

Obnovite jo čim vam poteče. S tem

prihranite upravi na čas in stroški, ob enem pa

izvršite svojo obveznost

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Fribodivajmo na NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim poteče
- Agitirajmo med drugimi naročniki, da store isto
- Prispevajmo v PROLETARCEV tiskovni sklad in priporočajmo to tudi drugim
- Oglašajte v PROLETARCU prireditve društev in druge stvari
- Naročajte slovenske in angleške knjige iz PROLETARCEVE knjigarne
- Poskrbite, da si naroči AMERIŠKI DRUŠINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojem v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsakdo naj stori za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali

NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU ANGLEŠČINE IN SLOVENŠČINE STA ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK

Cena \$5.00

IN

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROČILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVE. CHICAGO 23, ILL.

POLJSKA V VOJNI NAJVEČ TRPELA, A SVOJE TEŽAVE DOBRO ZMAGUJE

Poljska republika se je po tretjina predvojne prebivalstva. Kot so Poljaki storili največ, kar so mogli za obnovo novih priključenih pokrajin, tako so naravno storili še več v svoji "stari" domovini. Potnika, ki potuje v Poznanj, spremlja povsod do zadnje pedit obdelana polja in Poznanj, strašno razrušen v obdobju enomesečnih političnih bojov, je najlepši zgled obnovne mest na Poljskem; je celo izmed najaktivnejših industrijskih središč, kjer je bilo zgrajenih že nad tisoč novih hiš.

Podobna je slika v spodnji Sleziji. 80% Breslave je uničeno, vendar je v deželi živahno. Če je tukaj še mnogo zemlje neobdelane, je temu vzrok dejstvo, da so bila vsa mesta in vasi popolnoma uničena. Ljudje žive v posameznih preostalih hišah dokaj bedno, vendar ne brezupno življenje. V eni izmed takih enostanovanjskih hiš živi devet družin. Toda ti pogoji niso tipični. V manj razrušenih conah spodnje Slezije, predvsem v sončnih predelih ob češki meji je obdelane nad 90% orne zemlje. Prebivalstvo je tukaj zelo zadovoljno. Ljudje žive v udobnih hišah v slikovitih vaseh in mestih. Trenutno živi v spodnji Sleziji milijon in pol Poljakov in kakih 100.000 Nemcev, katere pa prav tako kot one iz Pomorjanske pošiljajo v sovjetske cone Nemčije. Guverner Wroclava pravi: "Zadovoljni smo, ko vidimo, da lahko žanjejo brez pomoči nemških delavcev. Ne potrebujemo jih več in prihodnje leto bo naše ozemlje stoodstotno obdelano."

V Sleziji poznajo poleg državnih posestev, še tri načine gospodarstva posestev in sicer privatna posestva, katerih je v spodnji Sleziji 120.000, zadržna posestva desetih ali več družin (po petih letih bo zemlja razdeljena med posamezne družine) in posestva, obstoječa na osnovi sporazuma z državo, 20 odstotkov zaslužka kmetovalcev gre v skupni fond, 20% pa državi. Po petih letih prejme kmetovalec vložen kapital, da odkupi svoj del zemlje.

V Sleziji še vedno primanjkuje goveje živine, konj in drugih vprežnih sredstev. Mnogo težav imajo še novi kolonisti in še mnogo ovir bodo morali prebroditi preden bo dežela mogla razviti svojo maksimalno produktivnost. Toda če se povrnemo v l. 1944, v zapuščene predele Slezije, z njenimi razrušenimi mesti in vasi in primerjamo takratno stanje s sedanjim, vidimo, da so se Poljaki lotili dela resno in da nikakor niso brezuspešno zamudili prvih povojnih let. Če se bo ta gospodarski progres nadaljeval v istem ritmu brez zunanjepolitičnih komplikacij, bo Poljska v treh letih na veliki poti napredka.

Tudi potroški posameznih držav v inflaciji

V letu 1947 so se izdatki posameznih držav ameriške unije zvišali 25 odstotkov. In grede še vedno navzgor. Davčni in drugi dohodki teh držav pa so v istem letu narasli samo 17,8%.

Poljske oblasti upajo, da bodo v treh letih naselili v sčetiški provinci 1.000.000 Poljakov, kar pa še vedno ne bo doseglo predvojne števila prebivalcev, samih Poljakov, kar je približno

Poljska republika se je po tretjina predvojne prebivalstva. Kot so Poljaki storili največ, kar so mogli za obnovo novih priključenih pokrajin, tako so naravno storili še več v svoji "stari" domovini. Potnika, ki potuje v Poznanj, spremlja povsod do zadnje pedit obdelana polja in Poznanj, strašno razrušen v obdobju enomesečnih političnih bojov, je najlepši zgled obnovne mest na Poljskem; je celo izmed najaktivnejših industrijskih središč, kjer je bilo zgrajenih že nad tisoč novih hiš.

Podobna je slika v spodnji Sleziji. 80% Breslave je uničeno, vendar je v deželi živahno. Če je tukaj še mnogo zemlje neobdelane, je temu vzrok dejstvo, da so bila vsa mesta in vasi popolnoma uničena. Ljudje žive v posameznih preostalih hišah dokaj bedno, vendar ne brezupno življenje. V eni izmed takih enostanovanjskih hiš živi devet družin. Toda ti pogoji niso tipični. V manj razrušenih conah spodnje Slezije, predvsem v sončnih predelih ob češki meji je obdelane nad 90% orne zemlje. Prebivalstvo je tukaj zelo zadovoljno. Ljudje žive v udobnih hišah v slikovitih vaseh in mestih. Trenutno živi v spodnji Sleziji milijon in pol Poljakov in kakih 100.000 Nemcev, katere pa prav tako kot one iz Pomorjanske pošiljajo v sovjetske cone Nemčije. Guverner Wroclava pravi: "Zadovoljni smo, ko vidimo, da lahko žanjejo brez pomoči nemških delavcev. Ne potrebujemo jih več in prihodnje leto bo naše ozemlje stoodstotno obdelano."

V Sleziji poznajo poleg državnih posestev, še tri načine gospodarstva posestev in sicer privatna posestva, katerih je v spodnji Sleziji 120.000, zadržna posestva desetih ali več družin (po petih letih bo zemlja razdeljena med posamezne družine) in posestva, obstoječa na osnovi sporazuma z državo, 20 odstotkov zaslužka kmetovalcev gre v skupni fond, 20% pa državi. Po petih letih prejme kmetovalec vložen kapital, da odkupi svoj del zemlje.

V Sleziji še vedno primanjkuje goveje živine, konj in drugih vprežnih sredstev. Mnogo težav imajo še novi kolonisti in še mnogo ovir bodo morali prebroditi preden bo dežela mogla razviti svojo maksimalno produktivnost. Toda če se povrnemo v l. 1944, v zapuščene predele Slezije, z njenimi razrušenimi mesti in vasi in primerjamo takratno stanje s sedanjim, vidimo, da so se Poljaki lotili dela resno in da nikakor niso brezuspešno zamudili prvih povojnih let. Če se bo ta gospodarski progres nadaljeval v istem ritmu brez zunanjepolitičnih komplikacij, bo Poljska v treh letih na veliki poti napredka.

Tudi potroški posameznih držav v inflaciji

V letu 1947 so se izdatki posameznih držav ameriške unije zvišali 25 odstotkov. In grede še vedno navzgor. Davčni in drugi dohodki teh držav pa so v istem letu narasli samo 17,8%.

Poljske oblasti upajo, da bodo v treh letih naselili v sčetiški provinci 1.000.000 Poljakov, kar pa še vedno ne bo doseglo predvojne števila prebivalcev, samih Poljakov, kar je približno

Poljska republika se je po tretjina predvojne prebivalstva. Kot so Poljaki storili največ, kar so mogli za obnovo novih priključenih pokrajin, tako so naravno storili še več v svoji "stari" domovini. Potnika, ki potuje v Poznanj, spremlja povsod do zadnje pedit obdelana polja in Poznanj, strašno razrušen v obdobju enomesečnih političnih bojov, je najlepši zgled obnovne mest na Poljskem; je celo izmed najaktivnejših industrijskih središč, kjer je bilo zgrajenih že nad tisoč novih hiš.

Podobna je slika v spodnji Sleziji. 80% Breslave je uničeno, vendar je v deželi živahno. Če je tukaj še mnogo zemlje neobdelane, je temu vzrok dejstvo, da so bila vsa mesta in vasi popolnoma uničena. Ljudje žive v posameznih preostalih hišah dokaj bedno, vendar ne brezupno življenje. V eni izmed takih enostanovanjskih hiš živi devet družin. Toda ti pogoji niso tipični. V manj razrušenih conah spodnje Slezije, predvsem v sončnih predelih ob češki meji je obdelane nad 90% orne zemlje. Prebivalstvo je tukaj zelo zadovoljno. Ljudje žive v udobnih hišah v slikovitih vaseh in mestih. Trenutno živi v spodnji Sleziji milijon in pol Poljakov in kakih 100.000 Nemcev, katere pa prav tako kot one iz Pomorjanske pošiljajo v sovjetske cone Nemčije. Guverner Wroclava pravi: "Zadovoljni smo, ko vidimo, da lahko žanjejo brez pomoči nemških delavcev. Ne potrebujemo jih več in prihodnje leto bo naše ozemlje stoodstotno obdelano."

V Sleziji poznajo poleg državnih posestev, še tri načine gospodarstva posestev in sicer privatna posestva, katerih je v spodnji Sleziji 120.000, zadržna posestva desetih ali več družin (po petih letih bo zemlja razdeljena med posamezne družine) in posestva, obstoječa na osnovi sporazuma z državo, 20 odstotkov zaslužka kmetovalcev gre v skupni fond, 20% pa državi. Po petih letih prejme kmetovalec vložen kapital, da odkupi svoj del zemlje.

V Sleziji še vedno primanjkuje goveje živine, konj in drugih vprežnih sredstev. Mnogo težav imajo še novi kolonisti in še mnogo ovir bodo morali prebroditi preden bo dežela mogla razviti svojo maksimalno produktivnost. Toda če se povrnemo v l. 1944, v zapuščene predele Slezije, z njenimi razrušenimi mesti in vasi in primerjamo takratno stanje s sedanjim, vidimo, da so se Poljaki lotili dela resno in da nikakor niso brezuspešno zamudili prvih povojnih let. Če se bo ta gospodarski progres nadaljeval v istem ritmu brez zunanjepolitičnih komplikacij, bo Poljska v treh letih na veliki poti napredka.

Tudi potroški posameznih držav v inflaciji

V letu 1947 so se izdatki posameznih držav ameriške unije zvišali 25 odstotkov. In grede še vedno navzgor. Davčni in drugi dohodki teh držav pa so v istem letu narasli samo 17,8%.

Poljske oblasti upajo, da bodo v treh letih naselili v sčetiški provinci 1.000.000 Poljakov, kar pa še vedno ne bo doseglo predvojne števila prebivalcev, samih Poljakov, kar je približno

Poljska republika se je po tretjina predvojne prebivalstva. Kot so Poljaki storili največ, kar so mogli za obnovo novih priključenih pokrajin, tako so naravno storili še več v svoji "stari" domovini. Potnika, ki potuje v Poznanj, spremlja povsod do zadnje pedit obdelana polja in Poznanj, strašno razrušen v obdobju enomesečnih političnih bojov, je najlepši zgled obnovne mest na Poljskem; je celo izmed najaktivnejših industrijskih središč, kjer je bilo zgrajenih že nad tisoč novih hiš.

Podobna je slika v spodnji Sleziji. 80% Breslave je uničeno, vendar je v deželi živahno. Če je tukaj še mnogo zemlje neobdelane, je temu vzrok dejstvo, da so bila vsa mesta in vasi popolnoma uničena. Ljudje žive v posameznih preostalih hišah dokaj bedno, vendar ne brezupno življenje. V eni izmed takih enostanovanjskih hiš živi devet družin. Toda ti pogoji niso tipični. V manj razrušenih conah spodnje Slezije, predvsem v sončnih predelih ob češki meji je obdelane nad 90% orne zemlje. Prebivalstvo je tukaj zelo zadovoljno. Ljudje žive v udobnih hišah v slikovitih vaseh in mestih. Trenutno živi v spodnji Sleziji milijon in pol Poljakov in kakih 100.000 Nemcev, katere pa prav tako kot one iz Pomorjanske pošiljajo v sovjetske cone Nemčije. Guverner Wroclava pravi: "Zadovoljni smo, ko vidimo, da lahko žanjejo brez pomoči nemških delavcev. Ne potrebujemo jih več in prihodnje leto bo naše ozemlje stoodstotno obdelano."

V Sleziji poznajo poleg državnih posestev, še tri načine gospodarstva posestev in sicer privatna posestva, katerih je v spodnji Sleziji 120.000, zadržna posestva desetih ali več družin (po petih letih bo zemlja razdeljena med posamezne družine) in posestva, obstoječa na osnovi sporazuma z državo, 20 odstotkov zaslužka kmetovalcev gre v skupni fond, 20% pa državi. Po petih letih prejme kmetovalec vložen kapital, da odkupi svoj del zemlje.

Mrs. Anne Baniger v bolnišnici

Naša upravnica Anne Baniger je že dalj časa slabega zdravlja in zadnji petek je šla v bolnišnico Billings. V uradu jo bodo nadmeščali ob večerih izredne moči. In pa ob sobotah in nedeljah.

Upamo, da Mrs. Baniger kmalu okreva in se vrne na svoje delo.

Dvomi v uspeh načrta za evropsko obnovo v Angliji in drugje

(Nadaljevanje s 1. strani.)

rekonstrukcije sam izvrši. Tudi v Franciji nekateri ekonomski dvomi, da bo mogel Marshallov rekonstrukcijski načrt uspeti v predvidevanih štirih letih. Letos dobi Francija \$1,130,800,000, torej ne mnogo manj kot Anglija.

Na tretjem mestu je Italija, ki dobi \$703,060,000, par sto milijonov pa je dobila pred volitvami direktno za relief.

Druge dežele, ki so deležne Marshallovega načrta za rekonstrukcijo, so Nizozemska, ki dobi letos nad pol milijarde, anglo-ameriška cona Nemčije \$437,400,000, Belgija Luksemburg \$300,000,000, po manj ko \$200,000,000 pa dobe Avstrija, Danska, Irska, Grčija, in po manj ko 50 milijonov Norveška, Švedska, Island in Turčija.

Separatno od Marshallovega plana je predsednik Truman vprašal kongres za vsoto \$818,000,000 v vojaško in ekonomsko pomoč Kitajski, Grčiji, Turčiji in Trstu. Trumanov načrt predvideva za slednjega letos \$20,000,000 v ekonomsko pomoč in da se ublaži nemir med prebivalstvom.

Bivši organizator soc. stranke Wm. R. Snow preminul

V Everettu v Washingtonu je dne 18. maja umrl William R. Snow, ki je bil 30 let organizator socialistične stranke in na tem agitacijskem poslu prepotoval zahaj vso deželo.

Govoril je v dvoranah in še več na uličnih vogalih. Bil je eden izmed najboljših "soapboxerjev" v soc. gibanju onih dni. Okrog leta 1920 je postal tajnik soc. stranke čikaškega okraja. In bil je organizator tudi socialistične stranke v Illinoisu in potem socialistične stranke v Wisconsinu. Pred mnogo leti ga je zadel na eno stran života kap, še predno je postal tajnik tukajšnje krajeve stranke.

Za delavsko gibanje se je zanimal do konca in rad dopisoval z oldtimerji. Snow je poznal mnogo aktivnih slovenskih sodelavcev v Chicagu in drugje. Gotovo se ga še spominjajo.

Poročilo o njegovi smrti je nam poslal Mandel V. Haluška, ki je sivečasno rad prihajal v naš urad.

Članstvo angleške delavske stranke na višku

Ko so toriji sprejeli zakon, da unije iz svoje blagajne ne smejo podpirati delavske stranke, si je morala pomagati z direktnim učenjem unijskih delavcev. Ker je sedaj ona v večini, bi dobično postavilo lahko odpravila, a se ji ne zdi potrebno. Po nedavnem poročilu je razvidno, da plačuje članarino za pripadanje k delavski stranki 4,685,000 članov. Izmed teh je 4,031,000 unijskih delavcev, ostali pa pripadajo k neorganiziranim strokam: intelektualci, pa razni drugi krogi srednjega sloja.

Zmaga na Japonskem nas velike stane

Ameriška vlada plačuje milijon dolarjev na dan za živež, ki ga dovaža na Japonsko, da prepreči lakoto. Japonska uvaža najmanj 20 odstotkov hrane, ker je sama ne prideluje dovolj. Prej jo je v inozemstvu plačevala s svojim izvozom. Ameriški industrialci, katerim je prej japonska industrija močno konkurirala, pritiskajo na generala MacArthurja, da naj konkurenčnih obratov na Japonskem ne dovoli obnoviti. Ako ostane po njihovem, potem bodo morale Zed. države prispevati milijone dolarjev vsako leto v pomoč Japonski tudi še potem, ko bo z njo sklenjen mir.

Naseljeniška in naturalizacijska vprašanja in odgovori

Vprašanje: Želim dobiti v Združene države mojega bratranca, ki sedaj živi v Jugoslaviji. Rojen je bil v Reki, ki je bila tedaj pod Italijo, sedaj pa spet pripada Jugoslaviji. Rad bi vedel pod katero kvoto mora sedaj moj bratranec iskati prilike vstopa v Zed. države?

Odgovor: Vaš bratranec bo prišel v to deželo pod italijansko kvoto, ki je za one kraje, ki so bili pod Italijo še vedno v veljavi in sicer dokler predsednik Zed. držav ne proglasi spremembe v kvotah raznih dežel, ki jih prizadevajo mirovne pogodbe (Italija, Bolgarija, Ogrska, Romunija in Finska). Tak proglas še ni bil izdan in so imigranti prizadetih ozemelj še vedno podvrženi kvotam pod katere so spadali pred sklenitvijo mirovnih pogodb, ki so stopile v veljavo 1. sept. 1947. Na primer, oseba rojena na Dodekaneskih otokih, ki sedaj pripadajo Grčiji, še vedno spada pod italijansko kvoto, isto velja o prebivalcih Trsta, ki je zdaj postal "Svobodno tržaško ozemlje" (Free Territory of Trieste).

Vprašanje: Med vojno sem služil kot inozemec na ameriških in angleških ladjah, ki so prevažale potreben vojni material v Evropo iz Zed. držav. Rad bi prišel v Zed. države kot naseljenec in bi želel vedeti ako mi daje moje medvojno službovanje kako prednost iz vidika naseljeniških postav.

Odgovor: Ako ste častno služili kot pomorščak vsaj eno leto na ladjah katerekoli dežele zavezniških narodov, ki so prihajale in odhajale iz ameriških pristanišč 1. sept. 1939 in 31. dec. 1946, tedaj imate prvo prednost v neizjemni kvoti (first priority non-preference quota status). Seveda morate dokazati, da ste se registrirali pri ameriškem konzulu pred 31. dec. 1947, kot tudi, da niste opustili svoje pomorske službe v času vojne iz kakršnegakoli drugega vzroka kot telesne nesposobnosti.

Vprašanje: Ze nekaj časa si prizadevam, da bi dobil semkaj svojega očeta iz Jugoslavije. Ali ko je bil pri ameriškem konzulu tamkaj mu je bilo povedano, da ker je trpel pred nekaj časom za tuberkulozo, ne more priti v Zed. države oziroma ne bo njegova prošnja za vstop upoštevana za dobo pet let. Ali moram kaj ukreniti, da bi pospešil njegov prihod v to deželo?

Odgovor: Pogosto je tudi potom X-ray slik težko dognati, če tseba še trpi za tuberkulozo ali je že ozdravljena. Eno pa je gotovo in to je, da oseba, ki ima to bolezen, ne more biti pripuščen v Zed. države. Oseba torej, ki je že kdaj imela to bolezen, mora dokazati, da je bolezen bila premagana že precej časa pred vložitvijo prošnje za vstop v Zed. države. Do nedavnega je bila doba tozadevnega časa določena na pet let, zdaj pa vam lahko z veseljem povemo, da odkar je vložit prošnjo za vstop vaš oče, je bila ta perioda skrajšana na dve leti. Obvestite torej vašega očeta naj po preteku dveh let spet zaprosi za ameriško vizo, ker zdaj mu ne bo treba čakati pet let, kakor mu je bil povedal ameriški konzul preden je bila uvedena sprememba. Common Council.

Republika Čile iztrebljuje "rdečkarstvo"

Iz Santiaga, ki je glavno mesto republike Čile, poročajo, da je poslanska zbornica prepovedala komunistično stranko. Torej je posnela vzgled nižje zbornice našega zveznega kongresa, ki je enako storil. Za prepoved v čilenski zbornici je glasovalo 93 poslancev, proti samo 20. Trumanova doktrina torej deluje, ampak samo v lovu na "rdečkarje". A socialni problemi, teh se tudi čilenska vlada ne zna lotiti, ali pa se jih ne sme, ker jo kontrolirajo profitarski krogi.

Duhovščina v Jugoslaviji se ne more privaditi preobratu

Ameriški reporter Homer Bigart je dne 20. maja poročal iz Beograda, da so jugoslovanske oblasti aretirale v Mostaru hercegovaškega katoliškega škofa Petra Čulića vsled kriminalnih dejanj proti varnosti ljudstva in države.

To je drugi katoliški škof v Jugoslaviji, ki ga je vzela sodna oblast v roke. Prvi je bil zagrebški nadškof Stepinac, ki je sedaj v zaporu. Skupina protestantskih duhovnikov, ki je Stepinaca lani obiskala v ječi, je v svojem poročilu izjavila, da z njim lepo ravna in da ima vse prilike izvrševati verske obrede tudi v ječi. Stepinac je bil vsled svojega sodelovanja s Hitlerjem in Pavelićem obsojen v zapor v septembru 1946. Obravnava proti njemu se je vršila v Zagrebu in prisostvoval ji je lahko ter o nji poročal vsak inozemski ali pa domači časnikar.

Ljubljanski škof Rožman je vsled enakih prestopkov še v ubojstvu, istotako sarajevski škof v Banjaluki pa je med tem umrl.

V Sloveniji se duhovščina tudi ne more sprijazniti z resnico, da je vlada klerikalizma zatoni la v nji čim je bil Hitler poražen in je oblast prevzela zmogovita domovinska, oziroma osvobodilna fronta.

Omenjeni poročevalec opisuje izjavo slovenskega notranjega ministra Borisa Kraigerja, da je bilo lani aretiranih 37 katoliških duhovnikov, ker so kolaborirali z agenti tujih držav — seveda proti sedanjemu režimu, ker se ga žele iznebiti. 18 izmed teh duhovnikov je iz mariborske škofije, 16 iz ljubljanske in trije iz Istre.

Kraiger je v svojem poročilu dejal, da zapadni imperialisti sedaj izrabljajo v svoji mrzli vojni proti Jugoslaviji predvsem katoliško duhovščino in da jim pri tem pomaga Vatikan in kapitalizem ter svetovni klerikalizem.

Isto poročilo ugotavlja, da se je doslej samo 25 odstotkov slo-

Naseljeniška in naturalizacijska vprašanja in odgovori

Vprašanje: Želim dobiti v Združene države mojega bratranca, ki sedaj živi v Jugoslaviji. Rojen je bil v Reki, ki je bila tedaj pod Italijo, sedaj pa spet pripada Jugoslaviji. Rad bi vedel pod katero kvoto mora sedaj moj bratranec iskati prilike vstopa v Zed. države?

Odgovor: Vaš bratranec bo prišel v to deželo pod italijansko kvoto, ki je za one kraje, ki so bili pod Italijo še vedno v veljavi in sicer dokler predsednik Zed. držav ne proglasi spremembe v kvotah raznih dežel, ki jih prizadevajo mirovne pogodbe (Italija, Bolgarija, Ogrska, Romunija in Finska). Tak proglas še ni bil izdan in so imigranti prizadetih ozemelj še vedno podvrženi kvotam pod katere so spadali pred sklenitvijo mirovnih pogodb, ki so stopile v veljavo 1. sept. 1947. Na primer, oseba rojena na Dodekaneskih otokih, ki sedaj pripadajo Grčiji, še vedno spada pod italijansko kvoto, isto velja o prebivalcih Trsta, ki je zdaj postal "Svobodno tržaško ozemlje" (Free Territory of Trieste).

Vprašanje: Med vojno sem služil kot inozemec na ameriških in angleških ladjah, ki so prevažale potreben vojni material v Evropo iz Zed. držav. Rad bi prišel v Zed. države kot naseljenec in bi želel vedeti ako mi daje moje medvojno službovanje kako prednost iz vidika naseljeniških postav.

Odgovor: Ako ste častno služili kot pomorščak vsaj eno leto na ladjah katerekoli dežele zavezniških narodov, ki so prihajale in odhajale iz ameriških pristanišč 1. sept. 1939 in 31. dec. 1946, tedaj imate prvo prednost v neizjemni kvoti (first priority non-preference quota status). Seveda morate dokazati, da ste se registrirali pri ameriškem konzulu pred 31. dec. 1947, kot tudi, da niste opustili svoje pomorske službe v času vojne iz kakršnegakoli drugega vzroka kot telesne nesposobnosti.

Vprašanje: Ze nekaj časa si prizadevam, da bi dobil semkaj svojega očeta iz Jugoslavije. Ali ko je bil pri ameriškem konzulu tamkaj mu je bilo povedano, da ker je trpel pred nekaj časom za tuberkulozo, ne more priti v Zed. države oziroma ne bo njegova prošnja za vstop upoštevana za dobo pet let. Ali moram kaj ukreniti, da bi pospešil njegov prihod v to deželo?

Odgovor: Pogosto je tudi potom X-ray slik težko dognati, če tseba še trpi za tuberkulozo ali je že ozdravljena. Eno pa je gotovo in to je, da oseba, ki ima to bolezen, ne more biti pripuščen v Zed. države. Oseba torej, ki je že kdaj imela to bolezen, mora dokazati, da je bolezen bila premagana že precej časa pred vložitvijo prošnje za vstop v Zed. države. Do nedavnega je bila doba tozadevnega časa določena na pet let, zdaj pa vam lahko z veseljem povemo, da odkar je vložit prošnjo za vstop vaš oče, je bila ta perioda skrajšana na dve leti. Obvestite torej vašega očeta naj po preteku dveh let spet zaprosi za ameriško vizo, ker zdaj mu ne bo treba čakati pet let, kakor mu je bil povedal ameriški konzul preden je bila uvedena sprememba. Common Council.

Republika Čile iztrebljuje "rdečkarstvo"

Iz Santiaga, ki je glavno mesto republike Čile, poročajo, da je poslanska zbornica prepovedala komunistično stranko. Torej je posnela vzgled nižje zbornice našega zveznega kongresa, ki je enako storil. Za prepoved v čilenski zbornici je glasovalo 93 poslancev, proti samo 20. Trumanova doktrina torej deluje, ampak samo v lovu na "rdečkarje". A socialni problemi, teh se tudi čilenska vlada ne zna lotiti, ali pa se jih ne sme, ker jo kontrolirajo profitarski krogi.

Duhovščina v Jugoslaviji se ne more privaditi preobratu

Ameriški reporter Homer Bigart je dne 20. maja poročal iz Beograda, da so jugoslovanske oblasti aretirale v Mostaru hercegovaškega katoliškega škofa Petra Čulića vsled kriminalnih dejanj proti varnosti ljudstva in države.

To je drugi katoliški škof v Jugoslaviji, ki ga je vzela sodna oblast v roke. Prvi je bil zagrebški nadškof Stepinac, ki je sedaj v zaporu. Skupina protestantskih duhovnikov, ki je Stepinaca lani obiskala v ječi, je v svojem poročilu izjavila, da z njim lepo ravna in da ima vse prilike izvrševati verske obrede tudi v ječi. Stepinac je bil vsled svojega sodelovanja s Hitlerjem in Pavelićem obsojen v zapor v septembru 1946. Obravnava proti njemu se je vršila v Zagrebu in prisostvoval ji je lahko ter o nji poročal vsak inozemski ali pa domači časnikar.

Ljubljanski škof Rožman je vsled enakih prestopkov še v ubojstvu, istotako sarajevski škof v Banjaluki pa je med tem umrl.

V Sloveniji se duhovščina tudi ne more sprijazniti z resnico, da je vlada klerikalizma zatoni la v nji čim je bil Hitler poražen in je oblast prevzela zmogovita domovinska, oziroma osvobodilna fronta.

Omenjeni poročevalec opisuje izjavo slovenskega notranjega ministra Borisa Kraigerja, da je bilo lani aretiranih 37 katoliških duhovnikov, ker so kolaborirali z agenti tujih držav — seveda proti sedanjemu režimu, ker se ga žele iznebiti. 18 izmed teh duhovnikov je iz mariborske škofije, 16 iz ljubljanske in trije iz Istre.

Kraiger je v svojem poročilu dejal, da zapadni imperialisti sedaj izrabljajo v svoji mrzli vojni proti Jugoslaviji predvsem katoliško duhovščino in da jim pri tem pomaga Vatikan in kapitalizem ter svetovni klerikalizem.

Isto poročilo ugotavlja, da se je doslej samo 25 odstotkov slo-

vcnske duhovščine sprijaznilo z osvobodilno fronto in jo podpirajo.

Kar se verskih obredov tiče, pa so v Sloveniji, na Hrvaškem in drugje v Jugoslaviji svobodni kakor so bili. Razlika je le, da je duhovščina sedaj pod ljudsko kontrolo, prej pa je ona vladala ljudstvu — namreč telesu in duše.

"Movies" še vedno donajajo ogromne dohodke

Ameriške filmske družbe so lani "zaslužile" skoro tri sto milijard dolarjev. In izposlovale so si nov privilegij v Angliji. Torej za Hollywood še vedno dobro izgleda. In za magnate ter "zvezde", ki prejemajo od \$100,000 na leto pa do milijona in več.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi popravke v slučaju pomet /

Liberty Bell, No. 70 ABZ—piknik v nedeljo 6. junija na Carnovem vrtu v Willow Springsu.

"Delavec" št. 8 SNPJ—piknik v nedeljo 7. julija v Forest Preserve, 114th Street.

Klub št. 1 JSZ — piknik v korist Proletarca v soboto 17. julija na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

"Pioneer" št. 559 SNPJ—piknik v soboto 7. avgusta v Pilsen parku, Albany in 26. cesti.

Društvo št. 100 SNPJ—piknik v nedeljo 8. avgusta.

Stavlj št. 1 SNPJ—slavnost 45-letnice v nedeljo 10. oktobra 1948 v jedrini dvorani.

Federacija SNPJ priredi božičnico za člane mladinskega oddelka SNPJ v nedeljo 19. decembra v jedrini dvorani.

"Nada" št. 102 SNPJ—Silvestrova zabava v sredo 31. decembra v jedrini dvorani.

Remember last August 6th?

Install Night Cooling now!

"GOVERNMENT BY INJUNCTION"

Now the railroad workers are the victims of the Truman-to-Clark-to-Goldsborough injunction triple play.

As in the case of the coal miners, the pressure of the Government was brought to bear in full force on the representatives of the workers.

And when the workers asked for justice, they were given an injunction.

This developing pattern of "government by injunction" is a monstrous revival of an evil that Congress ostensibly outlawed for all time in 1932 with passage of the Norris-LaGuardia Anti-Injunction Act. That was the law that forbade issuance of injunctions in labor disputes. Remember?

It has now been superseded as a practical matter by the vicious NAM-Taft-Hartley Act. In the case of the railroad workers, who are not under T-H (yet), the Administration dusted off an almost forgotten World War I statute and used it to get an injunction from Goldsborough.

In the face of the concerted drive to stymie organized labor, it is the imperative duty of every working man and woman, and, indeed, of every American who believes in elementary justice, to go to bat at the polls this year and knock out of the box every member of Congress who supported this vicious legislation.

—United Mine Workers Journal.

MASSACRE IN GREECE

Let us have no illusions about the Greek executions that have horrified Europe these past two weeks; they are plain atrocities without excuse or mitigation. The men killed had been in prison since the 1944 revolt. They were all leftists and members of the resistance; some were Communists but more were not. The offenses with which they were charged were committed during the occupation or in the civil struggle that followed the German retreat. After four years in prison these men are being marched out and shot in batches. The executions began immediately after the assassination on May 1 of Cristos Ladas, Minister of Justice, but the Greek government says they are not reprisals. If not, what are they? Protest is mounting all over Europe; even the British government has asked Vice-Premier Tsaldaris for an explanation. But the United States remains silent. Our mission in Athens can issue "advice" on finances and how to lick the guerillas, but apparently the niceties of non-intervention forbid any action to stop wholesale legal murder. We warn the State Department that the blame for this atrocious business will fall, not on the reactionary Greek government, of which nobody expects anything different, but directly on the United States. By its silent acquiescence it has gone far toward justifying the accusations of the Communists—and the despair of decent liberals the world over.—The Nation.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofes

THERE IS THE story of the lawyer who, in addressing the jury, asked for a first degree verdict because "there are too many wives killing their husbands." Whereupon a little guy in the corner of the jury box timidly inquired just how many would be the right number.

I recalled that story when I read a news report of a speech by Philip Murray, CIO chief, to a convention of the Amalgamated Clothing Workers in Philadelphia. "Too much extortion is being practiced by American business," is the way President Murray was quoted. And I found myself wondering just how much extortion Mr. Murray would be willing to sanction.

I ASSURE YOU that I am not trying to be clever or to play upon words. The sad fact is that even though Mr. Murray may not have been correctly quoted the words attributed to him fit with the willingness of American labor leaders to go along with the private-profit economy.

Every time a union spokesman agrees that ownership is entitled to share in the wealth that labor alone creates he agrees that extortion is quite all right in principle, provided it is not "too much."

And that's the big trouble—so far as the welfare of the ordinary and average worker is concerned.

How much is "too much"? That is the question that labor leaders are called upon to settle time and time again. It is the basis of all the evils against which workers cry out. The acceptance of extortion in principle is what put workers on a treadmill where they struggle their lives away without ever reaching a goal that gives them satisfaction.

THE ANSWER TO the question is never established. Business which does the extorting raises its sights continuously. The percent age may start at 10, but the goal is 12. Next year 12 may be realized, but then the objective is 20. And finally, a realist like the elder J. P. Morgan blurts out the truth and admits that the extortion of the profit system is all that the market can bear.

Too much? The fact is that there should be NO extortion. Labor should receive the full social value

of the products of its toil. All the fruits of industry should be distributed on the basis of service; none as a reward for mere ownership. For whatever anybody gets without serving is extortion.

LEADERS OF LABOR ought to know that. But they also should know, and tell their followers, that extortion can not be ended under an economy that is motivated only by the initiative of acquisitive individuals.

American workers need to be told that UNDER CAPITALISM there will be no production and nothing at all to distribute unless the people who own the means of production are permitted to extort from the millions who work and consume. Workers should KNOW that extortion is the PURPOSE of business under the private-ownership economy of today.

And who should tell workers that basic economic truth but individuals who, like Mr. Philip Murray, have the confidence of many workers?

Who else is better placed to tell the people that to have a social objective business must be socially owned and democratically managed? Who could have a more eager audience than the heads of organized labor if they would summon their following to unite for the building of a truly socialized economy?

AND SO I bedevil the senseless qualifying words, "too much."

One might as well speak of too much murder, too much rape, too much cancer—with the implication that there is a measure of those evils with which, under proper controls, intelligent people would compromise.

Self-respecting workers should stand against extortion in the absolute sense? And what a happy message it would be if Mr. Murray and Mr. Green and Mr. Lewis and all the rest of labor's leaders would tell the workers of America that they can use their political power to build an economy under which business will function for service and not for the extortion of private profit!

Brains, Too

"Is my girl smart? Boy, she has brains enough for two."

"Then she's just the girl you ought to marry."

THE MARCH OF LABOR

Richest Nation "Can't Afford" Health; But England Plans Care for All

American Hospitals 'Going Broke'; Not Enough Doctors and Dentists; British Physicians Accept National Medical Program

This is the richest country in the world—so rich we give billions to other countries. But, before we do any boasting, let's look at certain disconcerting news items:

Johns Hopkins, Baltimore's famous hospital, reports it is going on the financial rocks. It, like other hospitals all over the country, is "facing its greatest crisis in history," because of rising costs.

No ordinary man can pay hospital charges, because they are so high, yet they are not high enough to make a hospital a going concern. As a result, millions of American men, women and children must go without the hospital services needed to restore them to health, or even to keep them alive.

A Senate Labor subcommittee publishes a report declaring that any system of "health insurance" for the American people is impractical, because there are far too few doctors, dentists and nurses to perform the increased services such a system would require. That, in itself, is a confession that Americans now lack the medical and dental services they need.

If anyone goes without such service, he's pretty sure to be in the lower income bracket. He can't afford it and his government is doing nothing.

England, we are constantly told, is not so rich as our country. Yet they are doing many things we "cannot afford"—including proper hospital and medical service for all.

As readers of LABOR know, the British Labor government some time ago launched a national health program, under which every man, woman and child—rich or poor—could get the medical services required.

The British Medical Association—like the "Doctors' Trust" in this country—bitterly opposed the program for a time. Confident its stand would be backed overwhelmingly by the British doctors, the association polled them.

Much to the association's surprise, the doctors' votes were closely divided—13,891 against the health program and 12,799 for cooperating with it. As a result, the association advised all its members to go along with the plan, "for the public good."

The Labor government promised changes meeting some of the association's objections. For example, physicians may continue a certain amount of private practice. We think that's a good idea. But this fact is clear:

In England, but not here in this rich country, everyone is about to get full medical service, and the doctors will be adequately paid for it. Our guess is that after the system has been working a few years the doctors will be among its most ardent backers.—Labor.

British Raise Taxes On Rich; Give To Poor

Sir Stafford Cripps is being called a "Robin Hood Chancellor" who "takes from the rich to give to the poor," because his new budget, announced in London on April 6, will during the next twelve months relieve lower income groups of taxation amounting to \$400,000,000, and will collect \$420,000,000 in new tax on income from investments. (Some difference from the new United States tax law, whose benefits go primarily to the rich.

Basic exemption for a married couple with dependents is increased from \$800 to \$1,000. At least half a million Britons will go tax-free as a result of this change.

Other budget benefits to the average Briton include a change in the purchase tax, reducing the tax on household furnishings.

He will have to pay an increased tax on cigars (which will cost about 70c for a package of twenty), beer, liquor, and race-track betting.

But the living theatre is encouraged by a cut in admission tax, and all entertainment in rural areas is to be tax-free.

The new tax on the rich has raised an immediate protest from Opposition Conservatives. It is a steep tax on income derived from investments, for those whose total income is more than \$8,000. People with large incomes which are entirely derived from investments will have to sell securities or capital holdings to pay the tax, it is alleged, and the Tories call the new tax a disguised "capital levy."

Misplaced Accent

"Do you think the Senator put enough fire in his speech?"

"My opinion is that he didn't put enough of his speech in the fire."

Veterans Cheated on Homes Get No Assistance from V.A.

More than 12,500 veterans in and around Washington have bought homes, according to the Scripps-Howard "News."

They thought they had assurance from the Veterans' Administration they would be protected from real estate sharks. Now many of them are charging they have been outrageously cheated, and that government officials have done nothing to aid them.

"We can't take the veteran by the hand and tell him whether he is getting hooked," says the Veterans' Administration in reply to this complaint.

But only a few years ago the government was grabbing the "Vet" by the neck and sending him to the battlefield.

A veterans' newspaper, "Vet Times," protests against VA's attitude. It also points out that Uncle Sam has an equity in these shoddy houses. What is to happen to that?

The answer is that Uncle Sam and the veteran are both left holding the bag while the realtors pile up profits.

There never was a worse example of lambs being entrusted to the care of wolves.

The Socialist Party Convention

BY JANE FRADEL

The 26th Nat'l Convention of the Socialist Party convened in Reading, Pa. on May 7-8-9.

Five hundred delegates and alternates from 40 states adopted a sound and practical platform and nominated candidates for Pres. and Vice Pres.

The gavel used at the convention was presented by the Socialist Branch of Knoxville, Tenn. The badges for the delegates were donated by the Yellow Springs, Ohio branch.

This was a record breaking, precedent shattering convention. Thousands of Socialists, sympathizers and friends milled in and out of the convention hall during the 3 day session.

ON SATURDAY MAY 8th the three major radio networks brought the Socialist message and convention proceedings to Americans all over the country. Mr. Norman Thomas the party's unanimous choice for presidential candidate and Mr. Fleischman, nat'l sec'y of the Party were interviewed by N.B.C. commentator, Mr. W. W. Chapman from 4:30 to 5:00 p.m. At 5 p.m. the A.B.C. network brought the keynote address by Mr. Levenstein, noted economist. At 7:30 p.m. the Mutual Broadcasting Co. carried the speeches of Mr. Jasper McLevy, Socialist mayor of Bridgeport, Conn., and of Mr. Irving Freese, recently elected Socialist mayor of Norwalk, Conn. (The Socialist mayor of Milwaukee was scheduled to speak also but was absent due to illness.)

ON SUNDAY MAY 9th via the Mutual Broadcasting facilities, Mr. Norman Thomas, Presidential candidate Tucker P. Smith, Vice Pres. nominee, made their acceptance speeches.

Incidentally, this is the first American National Party convention to be covered by television.

Scores of telegrams and greetings poured in each day from various Union locals, A.F.L., C.I.O., U.A.W. and others as well as messages from the British Labor Party, the Socialist Parties in the Netherlands, Finland, Norway, Sweden, Japan, Denmark and Austria.

This delegation, like all Socialist delegations, worked hard from morning until long after midnight each day. This year the Socialist Platform is lengthier and more exact on the important issues of the day.

We all realize that the 1948 presidential campaign will be crucial in determining the shape of things to come, war or peace, depression or prosperity, dictatorship or democracy. Mr. Norman Thomas will campaign as spokesman for the Socialist Party's policy, principles and platform and will be ably assisted by his running mate Tucker P. Smith of Michigan.

JANE FRADEL.

Even when we fancy we have grown wiser, it is only, it may be, that new prejudices have displaced old ones.—Bovee.

REJECTING AN OLIVE BRANCH HELD OUT IN GOOD FAITH

Now that the Smoke has cleared away, it is perfectly obvious that in the Smith-Molotov skirmish we lost an important battle of the cold war. In an unbelievable display of ineptness, we put ourselves in a poor light with the people of Europe and of the United States, who dread a hot war. This is a grave enough charge and one on which the country might well demand Secretary Marshall's scalp. But it is unjust, we think, to add to the indictment the even graver charge that the Administration is wilfully rejecting an olive branch held out in good faith by the Russians. It is quite possible that the Smith note was primarily a warning to the Soviet government not to count on a change of policy on our part either because of the approaching election or the prospect of an economic crisis—an effort, that is, to check the Russians from going too far in Berlin, Vienna, or anywhere else in the mistaken belief that circumstances would compel our acceptance. The accompanying assurance that the door was open "for discussion and settlement of our differences" may have been no more than a diplomatic courtesy and a declaration of the absence of any belligerent intentions on our part. If so, to have left the impression that we were inviting bilateral talks, or even the possibility that the Russians could so distort our intention, was certainly a blunder of the first magnitude. So was our failure to apprise the Western European powers of the move we were about to make. But neither of them approached the ineptness with which we met Molotov's shrewd counter-maneuver.

By Churlishly denying that peace talks were intended—although they were unthinkable—we played directly into the hands of the Soviet propagandists. The Russian people, as nervous as any other over the menace of war, will be the more likely to absolve their government of any suspicion of courting trouble and to intensify their suspicions of the United States. Elsewhere in Europe, we have surely achieved this same result in some quarters and in others aroused the fear that we intended to pull off a secret deal with the Russians at the expense of our remaining erstwhile allies. If the whole muddled episode is not to leave Soviet-American relations more embittered than ever, both sides will have to indicate a real desire for cooperation at various sore spots. As a starter, the Russians might call off their campaign to drive the Western powers out of Berlin, and the United States might use its controlling position in Greece to put an end to the atrocious mass executions to which the government seems to have resorted out of failure to subdue to guerillas. A few such concrete tokens of good intentions would go far toward paving the way for bilateral talks on strictly Soviet-American problems. Only with the success of such talks will it be reasonable to expect an easing of Russian recalcitrance in the United Nations or in the Council of Foreign Ministers.—The Nation.

A Jackrabbit Policy

K. M. Landis II
(From Chicago Sun-Times)

WHO WILL WIN the war in Palestine between the Jews and Arabs, no one will know for a long time.

But it can be said without waiting that the hostilities represent a defeat from which the United Nations will not soon recover.

It can also be said that this defeat was not caused by Soviet Russia, or by anybody's veto. It was caused by the affirmative action of the United States.

On occasion Russia has vetoed action which she thought contrary to her interests, a right expressly granted by the Charter and which we have insisted upon for ourselves.

But what has the United States done? We can skip the question whether by-passes like the Truman Doctrine and the Marshall Plan are as bad as the veto.

In the matter of Palestine, we have not vetoed or by-passed the U.N. No, we have used it as a plaything, and then thrown it away like a rag doll.

We got the U.N. to recommend partition because of domestic political considerations. Then we got U.N. to abandon partition for foreign oil considerations. Then, as the U.N. was dutifully considering our trusteeship proposal, we pulled a fast one on our own delegate, and became the first nation to recognize the Jewish state we had been opposing.

WE RECOGNIZED Israel so fast in order to beat Russia. To win imaginary victories over Russia we'll do anything, even revert to promises we've betrayed. But the sudden announcement in Washington left everybody dumfounded at the U.N. Assembly, including our own representatives.

"The first reaction was that someone was making a terrible joke, and some diplomats broke into skeptical laughs," reported a correspondent. And the second reaction?

"Most of the remarks heard around the corridors were too caustic to be attributed to their authors," said the dispatch.

"One delegate asked another for the United States position on Palestine, and was informed by the other delegate that he could not say because he had not seen an announcement for 20 minutes."

All of this has been very hard on the peace of the world, and also

on our delegate Warren Austin, a man of principle who likes to talk about principle, and who is very good at principle.

The sad truth is that our foreign policy has recently shown about as much principle as a jackrabbit, and not as much consistency.

Sounds Good

BIRMINGHAM, England.—How would you like to fill your car's crankcase with oil—just once—and then forget forever about changing the oil or "adding a quart?"

That's what is promised by Maurice Stacey, a British professor. He says his new fluorine compound prevents the slow "burning" which uses up ordinary oil. Therefore, oil containing his compound does not shrink and stays as good as new.

Working Girl

ALBANY, N. Y.—An average working woman in the Knickerbocker state, without dependents, needed to earn at least \$38.27 in 1947 to support herself decently. That's what the state Labor Department found in a survey of large and small cities. A year earlier, the Department said, the same woman could have supported herself on \$34.55 a week, or about 11 per cent less.

January Factory Sales Total 401,644 Vehicles

Detroit.—While falling below December, motor vehicle factory sales in January totaled 401,644 passenger cars, trucks and coaches, or about 16 percent above the output achieved in the opening month of 1947, George Romney, managing director of the Automobile Manufacturers Association, announced.

Passenger car sales accounted for 305,058 units of the total, trucks 95,231 and motor coaches 1,355 units.

December's output of 469,867 units represented the highest monthly production since the end of the war, Mr. Romney stated.

IN ONE YEAR

The American-Jewish Joint Distribution Committee spent \$73,341,500 last year in relieving one million distressed Jews overseas.